

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1872. = ΤΕΥΧΟΣ ΔΗ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ
Κατά τὸν Μεσαίωνα ἐν Ἑλλάδι.

Μέρος Α΄.

Ὡς γινώσκωμεν, ἡ Ἁγία Γραφή ἦτο μὲν μεσοπερασμένη εἰς τε τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Λατινικὴν καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν γλώσσαν, ἀλλ' ὅμως δὲν ἤκει νὰ ἔχη τις τότε ἐν τῶν σπανίων ἐκείνων καὶ θαυμάτων χειρογράφων, ἀλλ' ὤφειλε νὰ ἦνε εἰδήμιον τοῦλάχιστον τῆς μιᾶς τῶν διαλέκτων τούτων.

Δύσκολον τὸ νὰ ὀρισθῇ μετ' ἀκριθείας κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἡ γλώσσα τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας εἶχε παύσει οὕσα ἢ πάνδημος γλώσσα τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑυρώπης, καὶ οὕτω ἀνεπιστήτως οὕτως εἰπεῖν καὶ διακηρῆσαι εἶχεν αὐτὴ ἤδη προκυμαίνουσα διὰ τῆς ἐπιμειξίας αὐτῆς μετὰ τῶν διαλέκτων τῶν τε χωρῶν, ἐν αἷς εἶχεν ἀποικισθῆ, καὶ τῶν ἀγρίων κατακτητῶν, οἵτινες δόξαν χειμάρρου κατήρχοντο εἰς Ἄρκτου καὶ Μεσημβρίας τοῦτο μόνον ἐστὶ βέβαιον, ὅτι κατὰ τὸν ὄγδον καὶ ἕκτον αἰῶνα, ἵνα μὴ ἀρχαιότερον ἀνέλθωμεν, εἰ πλείστοι τῶν Ἑυρωπαίων οὐδέπω ἠδύνατο ν' ἀναγνώσωσι οὐδὲ νὰ ἐνοήσωσι λατινικῶν τι βιβλίον, λ. χ. τὴν λατινικὴν ἱερὰν Γραφήν. Ἐπὶ δυσχερέστερον συνέβαινον αὐτοῖς ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν.

(ΜΕΝΤΟΡΟΣ Τόμ. Δ΄. Τεύχ. ΔΗ΄.)

Ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἤρξατο πρῶτον ἐν τε τῇ δυτικῇ καὶ τῇ ἀρκτικῇ Ἑυρώπῃ περὶ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐκ ἦν μίαν μόνον ἑλληνικὴν λέξει γινώσκων Οικουμένιος ἀνὴρ ἐνομιζέσθαι. Ἐβραϊκῆ τις, ἀναγινώσκων, παρακυβερμένην τινὰ ρῆσιν ἑλληνικῆς ἀπέφηνεν αὐτὴν ὡς ἂ ὀδοιπόρος τὸ ἀπαντῶμενον πρόκομμα, λέγων: «Ἑλληνικὸν τὸ χωρίον τὸδε, οὐκ ἀναγινώσκεται.» Ἡ πρώτη δ' ἀπόπειρα τοῦ μαθεῖν τὴν ἑλληνικὴν ἀναφαίνεται περὶ τὰ μέσα τοῦ 11ου αἰῶνος, ὅτε μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας εἰ ἐκ τῆς πατρίδος ἀποδημήσαντες Γραικοὶ ἐν μὲν τῇ Ἰταλίᾳ ὑπὸ τῶν Μεδικῶν ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ὑπὸ τῶν Λουδοβίκων τὴν ἀρίστην προσέλαβον ὁδοδοχίαν καὶ περιθάλψιν. Ἀναφέρεται προσέτι, ὅτι τὸ 1108 ἐκ Γερμανίας εἰς Παρίσιον μετέβαινον, ὅπως ἀποασθῶσι τῶν μαθημάτων τοῦ γαλλοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου Ἰερωνίμου Ἀλεξάνδρου.

Ἄλλως τε ὡς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἦτο γενικὴ ἡ ἀμάθεια τοῦ Κλήρου τῆς Ἑυρώπης. Ἰερουσόλυμός τις ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ ἀνεφώνησεν ἀπ' ἀμβωνος τάδε: «Νέα τις γλώσσα ἀνεκαλύφθη, ἢ ἦτις καλεῖται Ἑλληνικὴ. Ἐκαστος ἂς προσέχη. Ἡ γλώσσα ἢ αὕτη ἔστιν ἡ κρητὴ ἀπατῶν τῶν αἰρέσεων. Εἰς χεῖρας πλείστοιων ἀνθρώπων ἐλθεῖ τις βιβλίον ἐν αὐτῇ τῇ γλώσσῃ συγγεγραμμένον, Νέα Διαθήκη καλούμενον. Τὸ βιβλίον τοῦτο βρῆθαι ἔλα-

Υπερμακίνας τέρατα. Τὸ πτηνὸν καταβαλλόμενον, ὁ ἰχθύς καταβροχθίζομενος τῷ ἐχθρῷ τὰ μέσα, δι' ὧν καθυπέτατε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ θραχίονος αὐτοῦ τοὺς ταχύτερους κατοίκους τῶν θασιῶν. Ὡς στενότατος δ' ἐταίρος καὶ εὐπειθὴς φρουρὸς ὁ κύων, ἐπρωτοῖται πλησίον αὐτοῦ, θυσιάζων τὴν αὐτοῦ ζωὴν ὑπὲρ τῆς ζωῆς ἐκείνου. Ἡ τίγρις τὸν ἐνάδου μετὰ τὸ δέριμα τῆς, ἢ θύει τὸν εἶραφ μετὰ τὸ γάλα τῆς καὶ μετὰ τὸ κρέας τῆς. Ὁ ταῦρος, ὁ ὄνος, ὁ ἐλέφας, ἡ θρομάς, καταδραμαζόμενοι, ἐσηματίζον περὶ αὐτοῦ οἰοναὶ οἰογόμενοι τινε ἀίχμαλλῶται, τῶν ὁποίων ἡ σωματικὴ ἰσχὺς ἐγορημέουσα ἀπολλεῖται πρὸς ὑπερσῆσιν αὐτοῦ. Πᾶσα ἡ ζωὰ φύσις ἠμελίειν ἀθροίσματι εὐπειθεῖς τῶν τεχνιτῶν, προσπαθούτων μόνου ἑκείνου ἐξοικαλῦναι τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ἀνθρώπου τυγχάνοντα προσκόμματα, προσεγγίζουσι τὰς ἀποστάσεις καὶ ἀνεκκλιπτοσπιπρὸς ἔφελας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ ἐν τοῖς νεφθίμοις τῆς γῆς ὁσαυροῦς καὶ ἀπολαύσεις πάντοτε νέας. Ἡ κάμηλος, ἡ ἱππέλαφος, ὁ ἴππος, ἡ εὐγενὴς οὐτως αὐτὴ κατέκτησε, μετέφερον κατὰ τὸν πόθον καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ τὰ βαρύτερα ἄχρη, τὴν χρησιμωτέρην ὕλην, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐκ τῆς μιᾶς ἀκρας τῶν ἠπέριον εἰς τὴν ἄλλην.

Κοκκάτου.

ὄφους, διαλύοντα τὸ ζῶρον τῆς νυκτός, μετατρέποντα εἰς γοῖμους κοιλάδας τὰ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ἀπειραθίαση, λεπτύνοντα τὸν χρυσὸν

καὶ τὸν σίδηρον, καὶ μεταποιῶντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐξαχθέντα τῶν κόλπων τῆς γῆς ἀκα ἐργαστα καὶ ἀνωρελῆ μέταλλα εἰς πελέκεις, σπόθιας, ἀφροτρα, βραδυτερον δὲ καὶ εἰς πολυτιμα νομήματα. Ἡ ψαυκη καταβάσα εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν ὑψικροφῶν ὄρειν μέρει τῶν κόλπων τοῦ ἀρρέετος πόντου, ἐλάμβανεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὸν κύριον τῶν θαλασῶν, καὶ σηματίζουσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν κινητὰς γεφύρας καὶ πτωτοῦς ἐμπροσθεν οἴκουσ, καθίστα προσιτὸν πᾶν ἕπαι

ὁ Θεὸς εἶχε κατ' ἀρχὰς χωρῖσει, τὰς γάλας, τὰς φυλάς καὶ τοὺς διαφρούς ὁσαυροῦς. Μία κόπη, ἐν περδελίον, ἤρασαν ὅπως κοινὰ κατστήσωσι πάντα τὰ πλοῦτη καὶ πᾶσαι τὰς ἐπιφανείας τῆς ὑψηλῆου.

Ἐβόησε δὲ ὄψωμετὰ παρελευσιν τριάνκοντα ὀλοκλήρων αἰῶνων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκτελεσθῆ ἡ οὐτως μεγαλοπρεπῆς αὐτὴ μεταβολή. Περὶ τὸ τέμα τῶ χρόνου τούτου τὰ ἔθνη εἶχον σχηματισθῆ. Ἡ Ἑυρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρικὴ, ἠξίθμον ἤδη ἐπὶ τῶν κοινῶν αὐτῶν μαθορίων ἀχανῆ καὶ ἀκμάζοντα κράτη. Ἡ δ' ἀνθρωπίνῃ φυλῇ, τῶς ἀγρία καὶ πλανιωμένη, ἤγειρε πρὸς κατολίαν καὶ τῶνματὰ ὀνάτων λαιψάνων τῆς πυραμίδας, ἐσιχούρει Ἰλιθδὰς καὶ ἐπίστευεν εἰς τὸν Θεόν, ὡς τὸν ὑπερτίκτον Κύριον τοῦ Παντός.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικῆ) ὑπὸ Θ. Μ. Κωνσταν.

ΚΟΚΑΚΤΟΥ.

Μεταξὺ τῶν πτηνῶν τὸ γένος τῶν ψιτανῶν (παγκύλιον) περιέχει περισσότερα εἶδη καὶ παρουσιάζει περισσύτερας παραλλαγὰς παρ' ὀνοδήποτε ἄλλο· ὡς πρὸς τὸ μέγεθος εὐρίσκονται ψιτανκοί μικρότεροι καὶ αὐτοῦ τοῦ καναρινίου, καὶ ἄλλοι μεγαλύτεροι τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων.

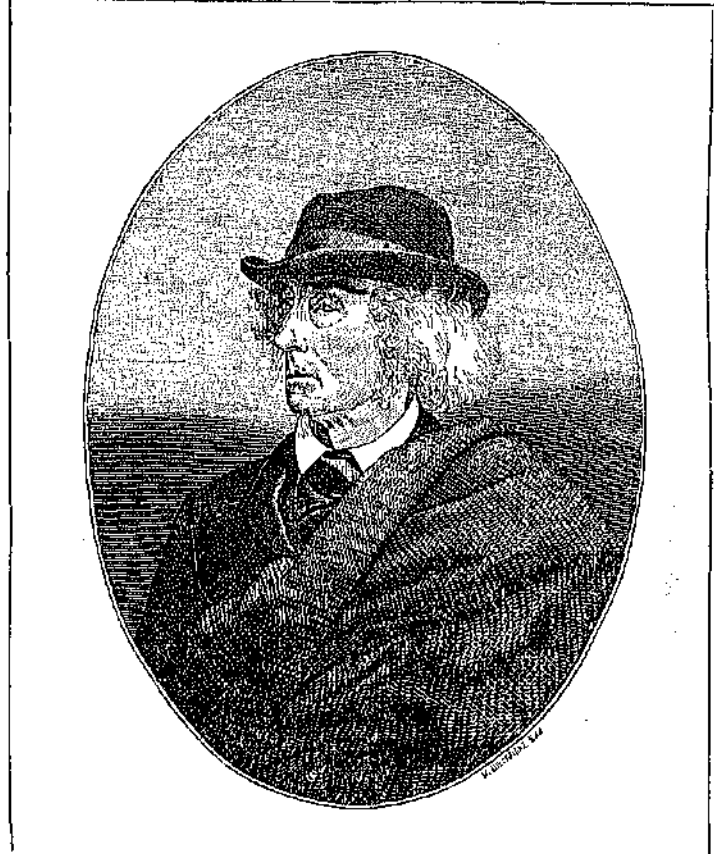
Ὡς πρὸς τὸ χροῖμα τινὲς εἶνε κατὰλευκοί, ἄλλοι κατὰχραιοί, ἄλλοι χροστειδεῖς καὶ ἄλλοι ὠραιότεροι καὶ αὐτοῦ τοῦ ταύου (πυγινῆου) κατὰ τὴν ποικιλίαν τοῦ χροῖματος.

Ἡ πικροσα εἰκονογραφία παριστᾷ ψιτανῶν τῆς Νέας Αὐστραλίας, οὗτις εἶχε κατ' ἀγέλας. Τὰ πτερά του εἶνε ὠραιότερα, ἀλλὰ τὸ ῥάμφος του πολὺ γαμψόν. Ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς κεφαλῆς του ἔχει περινεφαλαίαν κιτρινοπράσινον, τὴν ὁποίαν κατὰ θούλησιν ἀπλῶνει ὡς ὁ ταῦς τὴν οὐρὰν του ἐν εἴδει ριπίδου. Ὅταν ἐξημερωθῆ, ἀφροιοῦται πολὺ εἰς τοὺς κυρίους του, μανθάνει νὰ ὀμιλῆ καὶ λέγει πολὺ ἀστεῖα πρᾶγματ' γελάει δὲ τὸσον καλά, ὅσον ἐν μικρῶν παιδιῶν. Ὁ Θεὸς ἔκμαεν ἀπειρον ποικιλίαν πτηνῶν καὶ ἄλλα ταῦτα ψάλλου τοὺς ἐπαίνους του. (Ἐρ. τῶν καθ.)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΑΡΤ ΒΛΑΚΗΣ.

Ὁ Ἑλληνοστῆς Βλάκης, οὐτινος τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀκραίφνη ἀισθήματα διαλάμπουσιν ἐν ἐκάστη σελίδι τῶν σοφῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐσκαί ἔσεται ἐντετυπωμένον ἐν ἐκάστη Ἑλληνικῇ καρδίᾳ διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν εὐνοϊκὰς ἐκφράσεις του, ἐγεννήθη ἐν Γλασκῶθ τῆς Σκωτίας τὴν 28. Ἰουλ. τοῦ 1809, καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀθερδίνῃ καὶ Ἐδιμβούργῃ. Κατ' ἀρχὰς ὁ καθηγητῆς Βλάκης ἦτο προωρισμένος διὰ τὸ θεολογικὸν στάδιον διήθε τακτικῶς τὰς προκαταρκτικὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ ἀκολούθως ἐσπούδασεν ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἔτη τὴν θεολογίαν, ἀκούσας τῶν περιφώνων θεολόγων Μέρνς (Mearns) καὶ Βράουν (Brown) ἐν τοῖς ἐν Ἀθερδίνῃ πανεπιστημίοις τοῦ Κίγγ (King) καὶ Μάρισελ (Marischal). Πρὶν δὲ ἀποπερατώσῃ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, ἐπεσκέθη τὴν Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν, ἔθθα διέμεινε δύο ἔτη σπουδᾶσας τὴν Γερμανικὴν καὶ Ἰταλικὴν φιλολογίαν, τὴν τε θεολογίαν καὶ ἀρχαιολογίαν. Ἐν Ῥώμῃ ἐπιδομένον ὁ καθ. Βλάκης ἐδημοσίευσεν ἐν « τοῖς Χρονικοῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας » διατριβὴν γεγραμμένην Ἰταλιστῆσαι τινος ἀρχαίου ἀναγλύφου· τὰ δὲ μέλη αὐτῆς ἀναγνωρίζαντες τὴν πρὸς τὰ ἀρχαιολογικὰ ἱκανότητά του ἐξελέξαντο αὐτὸν ἐπίτιμον μέλος.

Σπουδάζων ἐν Ῥώμῃ τὴν ἀρχαιολογίαν, πρὸς ἦν ὁ καθ. Β. εἶχεν ἰδιαιτέρην κλίσην, ὠφελήθη μεγάλως ὑπὸ τῶν περιφώνων ἀρχαιολόγων Βαρίνου Βανσέν, καθ. Ἐδουάρδου Γεράρδ, καὶ ἄλλων σοφῶν Γερμανῶν διημενόντων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκεῖ. Μετὰ τὴν ἐκ Γερμανίας καὶ Ἰταλίας ἐπὶ ἀπόδόν του ὁ καθ. Β. πλήρως ποιητικῆς φαντασίας ἐποητήσατο μεταφράσαι τοῦ ἀριστοουργήματος « ὁ Φάουστ » τοῦ Γόεθ, ἧτις ἐδημοσίευσθη τῷ 1834. Ὁ κυρ. Δούξ ἐν τῇ διογραφίᾳ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῆς Γερμανίας πλείστους ἐπαίνους ἐπιδικηθεὶς εἰς τὴν μετάφρασιν ταύτης· ἀλλ' ὁ καθ. Β. ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ μετριοφροσύνῃ, (ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχ. ΑΙ').

Ἰωάννης Στουάρτ Βλάκης.

αὐδεμίαν σημάσιαν ἔδωκεν εἰς τὸ ἔργον του τούτου, θεωρήσας αὐτὸ ἐν τῶν νεανικῶν προϊόντων τοῦ κολάμου του ἀνάξιον νὰ καθέξη καὶ τὴν ἐλαχίστην θέσιν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ. Δευτέρων δὲ ἐκδοσιν, ἢν προῦτίθετο νὰ ποιήσῃ, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ καὶ ἐπιδιορθώσῃ τὴν μετάφρασιν του, « ἴνα », κατὰ τὸ λέγειν του, « πλησιάζῃ τοὐλάχιστον τὸ πρωτότυπον », φαίνεται ὅτι ἕνεκα τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν δὲν ἠδυνήθη εἰσεῖν νὰ φέρῃ εἰς τέλος.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπεβλήθη εἰς ἀπαντας τοὺς Ἱερεῖς τῆς Σκωτικῆς Ἐκκλησίας νὰ προσυπογράψωσιν ὁμολογίαν πίστεως, ὁ καθ. Βλάκης ἕνεκα λόγων συνειδήσεως ἐγκατέλειπε

τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ κατέγεινεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομικῆς. Ἀλλὰ τοῦ ζωνοῦ καὶ εὐερεθίστου αὐτοῦ μὴ συνάδοντος οὐδόλως μετὰ τὰς νομικὰς σπουδὰς, καὶ προβλέπων ὅτι ἐκ τῆς ἐπιστήμης ταύτης οὐδὲν ἄσισον μέλλον παρουσιάζετο ἐνώπιόν του, ἐβόη εἰς τὴν φιλολογίαν, συγγράφων ἄρθρα καὶ πραγματείας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον περὶ Γερμανικῆς φιλολογίας, καταχωρηθεῖσας ἐν τοῖς περιοδικοῖς, Blackwood, Taits καὶ Foreign Quarterly Review.

Τὸ 1841 ὁ Βλάκης διορίσθη παρὰ τῆς δημοτικῆς Ἀρχῆς καθηγητῆς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἐν Μάρισελ (Marischal) πανεπιστημίῳ τῆς Ἀθερδίνης. Τὴν ὑψηλὴν ταύτην θέσιν κατέχειν ἐπὶ ἕνδεκα ὀλόκληρα ἔτη, διακριθεὶς διὰ τὸ εὐμέθοδον τῆς διδασκαλίας, τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν του καὶ διὰ τὰς μεγαλὰς καὶ οὐσιώδεις ὑπηρεσίας, ἅς τινος προσήνεγμε πρὸς παγίωσιν τοῦ Σκωτικοῦ ἐκείνου φυτωρίου.

Ἄμα ὁ καθ. Βλάκης κατέλαβε τὴν ἑδραν τῆς λατινικῆς φιλολογίας, παραγγῆμα κατενόησε τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν, ἐν ἣ διατελοῦν τὰ Σκωτικὰ πανεπιστήμια ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν ἐν γένει ἕνεκα τῆς ὀλιγωρίας τῆς μέσης ἐκπαιδύσεως· ὅθεν ὀριώμενος ἐκ τῆς ἀξιεπαίνου ἰδέας τοῦ νὰ βελτιώσῃ τὰ πολλῶν χρηζοντα βελτιώσεων Σκωτικὰ πανεπιστήμια, εἰργάσθη μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῆς ἀναμορφώσεως αὐτῶν, οἱ δὲ κόποι του πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου ἔργου δὲν ἐματαιώθη.

θησαν, διότι κατά τὸ 1868 διορίσθη Κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ, ἣτις ἐπιληφθεὶς τοῦ ἀντικειμένου τούτου, εἰσήγαγε μὲν ἐπιφωνεῖς τινὲς μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ παιδείᾳ, ἀλλ' οὐχί τὴν ριζικὴν ἐκείνην μεταρρύθμισιν, ἣν ὁ καθ. Βλάκης μετὰ τοῦ Δ. Τσαλμάρου καὶ ἄλλων διακεκριμένων Σκωτῶν προσεδόκων καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας εἰρηγόνησαν μετ' ἀπαρδειγματούτου αὐτοκρινήσεως. Κατὰ τὴν ἐν Ἀβερδέρην δικομῆνί του ὁ καθ. Β. συνέγραψε πολλὰ ἄρθρα μεγίστης φιλολογικῆς ἀξίας ἐν αὐτῷ Κλασικῷ Μουσείῳ ἢ ἐκδομένῳ παρὰ τοῦ Δρ. Λεονάρδου Schmitt, μάλιστα τοῦ εὐπειθέτου Nicholai καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῳ γυμνασίου. Ἀλλ' ὁ καθ. Β. καίτοι κατεγγύετο εἰς πολλὰς ἄλλας διανοητικὰς ἐργασίας καὶ διήγε βίον ἐπίπονον, δὲν ἐγένετο ἐπιληφθεὶς τῆς σπουδῆς τῆς γλώσσας τοῦ Ὁμήρου καὶ Πλάτωνος· ὅθεν ἤρξατο νὰ σπουδῇ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, διότι ἔλεγε νὰ σφῆς Βλάκης, ὅτι ἡ Λατινικὴ φιλολογία γενικῶς θεωρουμένη δὲν εἶνε εἰμὴ ἀπλή ἤδη τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐν δικομῆματι δὲ ἐλλείπων ἐπὶν ἐνεδόθηεν τσούτον εἰς μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων καὶ ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἐν ὅρασι δικστήματι ἐξεῖδεν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ ἐξέχου τραγικοῦ Λισύλλου, ἣτις ἐπηρθεῖτο μεγάλως παρὰ πάντων τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν λογίων, ὁ δὲ ἑλληνοφιλὴς Φέλιππος ἀποκαλεῖ αὐτὴν « τὴν ὠραιότεραν καὶ πιστοτέραν ἀπαυῶν. » Τῷ 1862 ἔνεκα τῆς μεταφράσεως τούτης ὁ καθ. Βλάκης διορίσθη καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῇ ἀρχαίῳ καὶ διακεκριμένῳ πανεπιστημίῳ τῆς Ἐδιμβούργου· καὶ εἶνε ὡς ὁ μόνος καθηγητὴς Βρετανικοῦ πανεπιστημίου, ὅστις ἐπιμένει ὅπως οἱ Ἀγγλοὶ προσφέρωσι τὴν Ἑλληνικὴν συμφώνως μὲ τὸν ἑρῶν τονισμὸν τὸν παραδόξον ἡμῶν παρὰ τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ Βυζαντινῶν Γραμματικῶν, καὶ ὅστις προσπαθεῖ παντὶ σθένει ἵνα ἀποσταρακίσῃ τοὺς ἀρχαίους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς ἕως ἡμερῶν διετήρησαν μετὰ ἱερῶς ἀμετακινήσεως οὕτως εἰπεῖν ἀκριβείας τὰ Ἀγγλικὰ πανεπιστήμια. Ὅπως δὲ διακρίσθῃ ἐτι μάλλον τοὺς ἐπιμένοντας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν προφορὰν καὶ διακρίσθῃ τὸ μέσταιον ἔπειρ τὰ ἐν Βρετανίᾳ ἐπιπαιδευτῆρια ἀνηγήσαν μετὰ τῆς Ἀρχαίας καὶ Νεοελληνικῆς, ὁ καθ. Βλάκης ἀμείψας μετὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Ἀκαδημικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, περὶ τὰς ἀρχαίας τῆς ἀνοήσεως τοῦ 1863, ἐπεσεύθη τὴν Ἑλλάδα, ἐνθα ἐξετάσας μετὰ περισσοτέρας ἐπιστάσεως τὸ σπουδαῖον ζήτημα τῆς προφορᾶς ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πατρίδα του ἐτι μάλλον πεπεισμένος ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ πρόσις νὰ διδασκῆται ὡς γλώσσα ζῶσα, κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς Γραμματικῶν, καὶ ὅτι ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας, ἣν μεταχειρίζοντο ἐν ταῖς ἀνωτέροις ἐπιπαιδευτικαῖς τῆς Ἀγγλίας, ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ φύσιν· ὁ γὰρ ἡμεῖς, ἀντιστασιαστικὴ καὶ ἀνωφελής. Τὰς ἰδέας ταύτας ὁ καθ. Βλάκης ἐξεφράσατο δι' εὐσεβεισταίου λόγου « Περί Νεοελληνικῆς » ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἐδιμβούργου.

Ὁ λόγος οὗτος ἀκολούθως ἐδημοσιεύθη καὶ μεγάλως ἐπηρθεῖτο παρὰ πολλῶν Ἑλληνοφιλῶν Ἀγγλῶν τε καὶ Ἀμερικανῶν. Τῷ 1867 ἐξεῖδεν τομίδιον ποιημάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ἀντικειμένων τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, ὅπερ ἔτυχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς, ἢ δὲ ἐκδοῦν αὐτοῦ ἤδη ἐξηγητήθη. Τὰ ποιήματα ταῦτα

εἰσι γεγραμμένα εἰς ὕψος λίαν ἐξοχόν, ἢ δὲ ὑψηλῆ αὐτοῦ φαντασία διαλαμβάνει παντοῦ. Μετὰ ἐν ἔτος ἐξεῖδεν πραγματεῖαν ἠερὶ τοῦ κατὰ Πλάτωνα κλάδου, ἣτις θεωρεῖται ὡς τὸ ἀριστούργημα τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ προῶντων, καὶ ὄντως εἶνε ὡς πρὸς τὰς ἰδέας ἐν ἐκ τῶν πρωτοτύπων αὐτοῦ ἔργων. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ὁ καθ. Βλάκης ἀνασκευάζει μετὰ πλείστης ὁσμῆς ἀκριβείας καὶ φιλοσοφικῶν ἐπιχειρημάτων τὰς περὶ ὠραίων τεχνῶν θεωρίας τοῦ Ἀλίσσον καὶ Ζητήσεως, αἵτινες ἀνεπτύχθησαν ἐν Ἐδιμβούργῳ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 19ης ἐκατοστατηρίδος. Οἱ κύριοι οὔτοι προσεπάθησαν διὰ παντὸς μέσου ν' ἀποδείξωσι ὅτι τὸ κάλλος τῶν ὠραίων τεχνῶν δὲν βασίζεται ἐπὶ αἰωνίῳ καὶ πραγματικῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἐπὶ αὐθαίρετων καὶ δεσποτικῶν ἀναμνήσεων χρόνου τε καὶ τόπου.

Ἐν ἔτει 1860 ἐξεῖδεν τομίδιον Ἀγγλικῶν καὶ Λατινικῶν ποιημάτων, ὅπερ δὲν ἔλαθε τὴν εὐμενῆ ὑποδοχὴν τοῦ πρώτου. Τὰ ποιήματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ὁ καθ. Βλάκης συνέγραψε χάριν παιδείας καὶ ποικιλίας. Συνάμα δὲ ὁ καθ. Β. ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ πλείστον λόγῳ ἄξιον αὐτοῦ σύγγραμμα « Περί Ὁμήρου, » ἐκδοθὲν ἐν Ἐδιμβούργῳ τῷ 1866, ἐκ τσσαρῶν τόμων συγκαίμενον. Διὰ τὸ ἔργον τούτο ὁ συγγραφεὺς καταδεδόνησε δῶδεκα ὀλοκληρῶν ἐπὶν ἀνέσεως ὄρας, διαφίεται δὲ εἰς τρεῖς μέρη. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διαπραγματεύεται μετὰ μεγίστης ἱστορικῆς μελέτης τὸ πολὺπλοῦν ζήτημα, τὸ ἀπορῶν τὴν ἀρχήν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων, ὅπερ ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου φιλολόγου Wolf διήρασε τοὺς παπαιδευμένους εἰς δύο μεγάλα στρατόπεδα· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐμπεριέχεται ἔμμετρος μετάφρασις τῆς Ἰλιάδος, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ φιλολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ σημεῖώσεις, ἐν αἷς τὰ μάλλον ἐνδιαφέροντα ζητήματα τῆς Ὁμηρικῆς ἀρχαιότητος σαφηνίζονται καὶ ἡ σημασία τῶν ἀμφιβάλλων λέξεων ἀκριβῶς ἐξετάζεται. Ἢ κυριώτερος ὅμως ἰδέα, ἣν ὁ σοφὸς συγγραφεὺς προτίθεται νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ τοῦ ἐμβριθεστάτου τούτου ἔργου, εἶνε ὅτι ὑπάρχει μεγίστη διαφορὰ μεταξὺ τῶν ποιημάτων ἐνὸς αἰοῦ ἀνευ ἐπιπέδου ἀδούτου, ὅπως τὸν ἀπορῶνται ἄλλοι, καὶ ἐνὸς ποιητοῦ ζῶντος ἐν φιλολογικῇ αἰῶνι καὶ γράφοντος ὅπως ἀνακινῶνται καὶ ἐτι ἀνευ τῆς παραδοχῆς τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐπικρίνη τις σοφῶς τὴν Ἰλιάδα ἢ ὁρθῶς καὶ ἀκριβῶς νὰ μεταφράσῃ αὐτήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Οὐόλφιον θεωρίαν, ὁ καθ. Βλάκης κατέχει τὸ βέλτερον, ὅπερ θεωρεῖ ἐρθέτερον καὶ λογικώτερον, δηλαδὴ μεταξὺ τῆς ἄρας θεωρίας τῆς μὴ ἐνότητος τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων, ἣν πολλοὶ τῶν διακεκριμένων φιλολόγων Γερμανῶν ὑποστηρίζουσι, καὶ τῆς ὑπερτάτης ἱστορικῆς ἐνότητος ὑποστηρικτῆς ὑπὸ τοῦ Γλάδδωνος καὶ τῆς ἀρχαίας Ἀγγλικῆς σχολῆς. Ὅσον ὁ καθ. Βλάκης ἐπέτυχεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἀρχῶν του καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς μεταφράσεώς του οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ λόγοι· εἰσέτι δὲν ἀπεφάνθησαν τοῦτο ἐγένετο οὐχί ἔνεκα ἀδιαφορίας ἢ ἀμελείας ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως τῆς Ἰλιάδος τοῦ Λόρδου Δέρβου, ἐκδοθείσης ἐλλείγουσ μῆνας πρὶν τῆς τοῦ καθ. Βλάκης καὶ ἣτις μεγάλως ἀπησχόλησε τὸ δημόσιον. Ἐν τούτοις ὁ καθ. Βλάκης πολλὰς ἐξεφράσε τὴν λύπην του, ὅτι οἱ λόγοι του ἀπετάθησαν εἰς κωφὰ ὠτα, καὶ ὅτι εἰς χυδαῖος Σκώτος

καθηγητῆς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ περιμείνῃ ἀνεξάρτητον καὶ δικαίαν κρίσιν ἀπέναντι ἐνὸς Ἀγγλοῦ Λόρδου. Ἡμεῖς δὲν ἠτύχησαμεν ν' ἀναγνώσωμεν οὐτε τὴν μετάφρασιν τοῦ καθ. Βλάκης οὐτε τὴν τοῦ Λόρδου Δέρβου· ὅθεν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκφῆρωμεν τὴν ἀσθενῆ ἡμῶν γνώμην.

Ἀκολούθως ἐξεῖδεν συλλογὴν ἀτμικῶν διὰ τοὺς φοιτητὰς ὑπὸ τὸν τίτλον « Musa Banchikosa » ἐν Ἐδιμβούργῳ, 1871. Διὰ τῆς συλλογῆς ταύτης ὁ καθ. Βλάκης προτίθεται νὰ διεγείρῃ τοὺς σοφῶν καὶ σεμνῶν νέους τῆς πατρίδος του πρὸς μίμησιν τῆς λυρικῆς διαρότητας τῶν Γερμανῶν. Μετὰ ἐν ἔτος ἐδημοσίευσεν συλλογὴν « Θεουρίων γερμανικῶν ἁσμάτων » μεταφρασθέντων Ἀγγλιστὶ μετὰ ἐκτεταμένης προεισαγωγῆς καὶ σημειώσεων. Ἐν τῇ ἐπιπέδῳ τούτῳ ὁ καθ. Βλάκης ὑπερασπίζεται μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου ὡς ὁ συμπατριώτης του Κάρλαϊλ τὸ δικαίον τῶν Γερμανῶν ὡς πρὸς τὸν Ἄλλο-Πρωσσικὸν πόλεμον καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ Βισμαρκ. Τῷ 1872 ἐδημοσίευσεν « Τὰς Ἑσσαρας φάσεις τῆς ἡθικῆς » ἣτοι περίληψιν τσσαρῶν ἑσπερινῶν παραδόσεων ἐκφανθησοῦν ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Λονδίνου κατὰ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1870. Ἐν τῇ μικρῇ τούτῳ συγγράμματι ὁ καθηγητῆς ἀντικρούει μετὰ μεγίστης λογικότητος καὶ πολυμαθείας τὰς ψευδεῖς καὶ ἐσφαλμένας ἀρχὰς τοῦ Paley, Bentham, Mill καὶ Bain, καὶ ὑποστηρίζει μετὰ Χριστιανικοῦ θάρρους τὴν ἡθικὴν τοῦ λογικοῦ καὶ τὴν παρὰ τῆς θείας προνοίας ὑποκειμένην ψυχικὴν συγκίνησιν—ἀρχαὶ διδασκῆσαι ὑπὸ τοῦ Σκωτοῦ καὶ Ἀριστοτέλους καὶ κηρυχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Παύλου καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σύγγραμμα τούτο μετετυπώθη καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ θεωρεῖται παρὰ τῶν λογίων ὡς ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων τοῦ ἑλληνοφιλῆ Βλάκης. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεῖδεν μικρὸν βιβλίον Ἑλληνο-Ἀγγλικῶν διαλέγων, ὅπως ἀναξιοπρεπέως τὸν διὰ ζώσης φωνῆς ἀρχαῖον τρόπον τοῦ διδάσκων τὰς κλασσικὰς γλώσσας.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1872 ὁ καθ. Βλάκης ἤρξατο τὰ νεωνικὰ του κατὰ μὲ τὰς Μούσας, ἐδημοσίευσεν συλλογὴν ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον « Lays of the Highlands and Islands. » Ἐν αὐταῖς περιγράφει διὰ τῆς ὑψηλοτέρας φαντασίας καὶ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῶν ὄρειων χωρῶν τῆς Σκωτίας.

Ἐκτός τῶν εἰρημῶν φιλολογικῶν ἔργων ὁ ἑλληνοφιλὴς Βλάκης ἔγραψε πλείστα ὅσα ἄρθρα ἐν ταῖς ἐφημερίσιν καὶ περιοδικαῖς καὶ πραγματικαῖς καταχωρηθείσας ἐν ταῖς πρακτικαῖς τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν φιλολογικῶν συλλόγων, τὰς ὁποίας ἐκ τινε συνέλεγε, ἤθελεν ἀποτελέσει πολλοὺς ἀγκυδεις τόμους. Ἀπασαι αἱ περὶ τῶν λόγους πραγματεῖαι εἰσι φιλολογικῆ καὶ ἱστορικῆ χαρακτῆρος, καὶ ἰδίως ἐν ταῖς τελευταῖαις τρισὶ διακρίνεται ἡ ἱστορικὴ πολυμαθεῖα καὶ αἱ ἐγκυκλοπαιδικαὶ γνώσεις τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἀνασκευάζει δι' ἀκατομαχῆτων ἐπιχειρημάτων τὰς διαφόρους μονομερεῖς καὶ ἀβασίμους ἰδέας τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ Γροτίου καὶ Μάξ Μίλλερ τοῦ διακεκριμένου Σανσκριτικοῦ φιλολόγου ἐν τῇ δευτέρᾳ περιγράφει ὀλοκληρῶν τὴν ἱστορίαν « Περὶ τονισμοῦ τῆς Ἑλλ. Γλώσσης, » ἐπὶ σκοπῇ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προφορὰν τῶν νεωτέρων Ἑλλη-

νων ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, ἣν πρό τινων μνημῶν ἀπήγγειλεν ἐνώπιον τοῦ βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Λονδίνου, ἀναλύει τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Νεοελληνικῆς. Κατὰ τὸν Σκώτον λόγιον, ἢ νεοελληνικὴ γλῶσσα εἶνε ἡ μόνη ζῶσα γέγραφα μετὰ τοῦ ἀρχαίου· καὶ τοῦ νέου κόσμου, διότι διετήρησε μόνη τὴν ζωτικότητα αὐτῆς· ἐνῶ ἡ Ἑβραϊκὴ, ἡ Λατινικὴ καὶ πάσαι αἱ λοιπαὶ γλώσσαι, αἵτινες ἐχρησθήσαντες ὡς ἐκφρασις τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἀπέθανον. « Ὁ ἀπόλυτος καὶ ἀναλλοίωτος ἐρισμὸς ζωῆς τινὲς γλώσσας, » λέγει ὁ καθ. Βλάκης, « εἶνε ἀδύνατος, διότι ἡ μεταβολὴ εἶνε ἀναγκασμὸς ἢ ἀληθὴς πηγὴ τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ τὰ ἐνεπύχοντα ἐν πάσῃ γλώσσῃ στοιχεῖα ἀλλοιωσέως περιόρονται ὑπὸ δύο διαφόρων συντηρητικῶν δυνάμεων, ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν. Καὶ ἐσωτερικὴ μὲν δύναμις εἶνε ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐξέχον διανοῶν, τῶν δημοφιλῶν πνευμάτων, εἰς δὲ τὸ πολὺ πλεῖστος παρέχει ὡς ἐξ ἐνσπύτου ἀπόλυτου κύρου ἔνεκα τοῦ ὕψους τῶν ἑξωτερικῆ δὲ δύναμις οἱ δύο μεγάλοι Θεοὶ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς καὶ τῆς Πολιτικῆς. Τὰς δυνάμεις ταύτας κενεῖται εἰς ἔξοχον βαθμὸν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀποκτήσασα μακρὰν σειρὰν ποιητῶν, φιλοσόφων καὶ ἐπιστημῶν, ἐξασκησάντων διδασκαρικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὕψους. Προσθετέον ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς συγκροτητικῆς καθοδηγήσεως τῆς Κοινωστρινουσιπείας καὶ τῆς Ανατολικῆς Ἐκκλησίας, οὕτως δηματικῆς ὡς πρὸς τὰ δόγματα καὶ ἱστοριογραφικῆς ὡς πρὸς τὸ πολιτικόν. Τὰ προσόντα ταῦτα ἐπέτρεψαν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ν' ἀντιστῆ κατὰ τῶν ἐπιπορῶν τῆς χυδαίας διαλέκτου, ἣς ἔχρησθη ἀνευρίσκουσαν εἰς ποιήματα νῦν λίαν δυσνόητα ἐτι, καίτοι ἐσολοκισμένα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν ὑπῆρχον ἐν Βυζαντίῳ δύο διακεκριμένοι κλάδοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ κλασσικὸν ὕψος, ὃ ἐχρῶντο οἱ πεπαιδευμένοι, καὶ ἡ χυδαία διάλεκτος, ἔργων τοῦ ἀπαιδέτου πλῆθους. Ἢ κατάστασις αὕτη ἐξηκολούθησαν ἄχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κοινωστρινουσιπείας ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ τότε ἀντὶ νὰ παύσῃ ὁ ἀρχαῖος κλασσικὸς τύπος καὶ νὰ πλασθῇ νέα γλῶσσα, ἔχρουα πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐν λόγον ἔχει ἡ Ἰταλικὴ πρὸς τὴν Λατινικὴν, τὸ κῆρος τῆς ἀρχαίας φιλολογίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ὁ χαρακτῆρ τῆς ἐθνομικτικῆς καὶ θρησκευτικῆς κατέστησαν πᾶσαν συγγένειαν ἀδύνατον. Οὕτως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα διετηρήθη ἄχρι τοῦ 1821, παραλλογισμένη καὶ ἀναμειγμένη μετὰ βυζαντινῶν καὶ νοθεύσεων ἀλλὰ διατηροῦσα ὅσον πυρῆνα καὶ γνησίαν ἑλληνικὴν ζωτικότητα καὶ δυνάμειν ν' ἀποβάλλῃ ἀπὸ πάσαν συγγένειαν τὸν παρεστῆκατον ρύπον. Ἐν τούτῳ καταστάσει ἔβρεν αὐτὴν ὁ μέγας πατριώτης καὶ λόγιος Κοραΐς, ὁ μεταρρυθμιστῆς τῆς γλώσσης, ἔστις διετήρησε τὰς βέβαιας τοῦ ρωμαϊκοῦ ἰδιώματος καὶ ἀπέβαλε τὰ πρόσθετα στοιχεῖα, κατανοήτως ἐτι ὅπως ἡ γλῶσσα χρῆσιμῆς εἰς τοὺς Ἑλληνας λόγιους πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ, ἔπρεπε νὰ μείνῃ καταληπτὴ καὶ νὰ διατηρήσῃ ἑθνομικτικὸν χαρακτῆρα. Οὕτως ὁ Κοραΐς ἐστράφη συνεπῶς τὴν μέσσην ὁδόν. Τῆς ἐνεστώσης νεοελληνικῆς γλώσσης ἀριστὸν κριτήριον εἶνε ἀνεπισημῶν αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες. Ἀλλ' ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῶν ἐκδηλοῦται νῦν ἰσχυρὰ ροπὴ πρὸς ἀνανέωσιν καὶ καθαρισμόν τῆς γλώσσης, ἔ θελῶν πρέστυπὸν τι ρω-

μ. κ. ης δικλέκτου πρὸς φιλολογίαν σκοπὸν ἀναίλει να ἐκλέξη δημοτικὴν τι σύγγραμμα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐκ τῶν δημοσιευμένων ἐν Βιέννῃ καὶ Ἐνεσίχ, πρὶν γίνῃ ἐπιστηθὴ ἢ ἐπίδρασις τοῦ Κοραΐου.»

“Ὅτι ἀφορᾷ τὸν φιλοσοφικὸν χαρακτήρα τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ὁ καθηγητὴς Βλάκης ἀπέδειξεν ὅτι ἐνίοτε μὲν διὰ συντομύσεων, ἐνίοτε δὲ διὰ προσθηκῶν ὁ ἀρχικὸς τύπος τῶν λέξεων μεταβλήθη ἐπιστηθῶς· ἀλλ’ ὅτι ἡ πλοῦσία αὐτῆς ζωτικότης ἐκδηλοῦται διὰ πολλῶν νέων καταλήξεων καὶ σχηματισμῶν. Τὰ ξένα στοιχεῖα, ἅτινα εἶχον προσκολληθῆ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν διὰ τῶν αἰῶνων, ἀπεβλήθησαν αὐτίκως ὡς τὰ στίγματα τῆς νόσου, ἅμα ὡς κυκλοφορήσῃ εἰς τὸν ὀργανισμὸν νέων αἱμ. Οἱ ἑλληνες διετήρησαν τὸν ἀληθῆ τόνισμὸν τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν, ἐνῶ οἱ Ἀγγλοὶ λόγιοι ἐγκατέλειπον συστηματικῶς τὴν ἀρχαίαν ὀρθοέπειαν καὶ παρεδέχθησαν μίγμα τι λατινικοῦ τόνισμου καὶ ἀγγλικῆς προφορᾶς. Ὁμιλήσας ἐν τέλει περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὁ καθηγ. Βλάκης ἐξέφρασε τὴν γνώμην, ὅτι γλώσσα ἀντιστάσας εἰς τοσαύτας πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ περιπετείας δὲν δύναται ἢ ἀπολύτῃ, καὶ ἂν ἔτι τὸ ἑλληνικὸν βασιλεῖον ἀπορροφηθῆ ὑπὸ μεγάλῃς τινὸς αὐτοκρατορίας, ὡς ἡ Ρωσία, καὶ ὅτι ἐν ταιούτῃ περιπτώσει δύναται ἢ ἀντικαταστήσῃ τὴν λατινικὴν καὶ νὰ καταστῆ παγκόσμιον ὄργανον διανοητικῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν παντὸς ἔθνους.

Καίτοι ὁ καθ. Βλάκης ἀπὸ πρῶτας μέχρι βαθείας νυκτὸς ἀνησυχολεῖτο μὲ τὸν κλάδικον ἀνὰ χεῖρας, ἕνα διὰ τῶν προϊόντων τῆς εὐφρίας τοῦ πλουτισμοῦ τὴν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους του, δὲν ἐπελάθετο καὶ τῆς κραιτέρας τάξεως τῶν συμπατριωτῶν του, ἀνευ τῆς ἐκκλιθεύσεως τῶν ὀπίστων ἀδύνατον ἔν ἔθνος νὰ φθάσῃ εἰς τὸν κολοσσὸν τῆς δόξης του. ἐντεῦθεν οὐ μικρὰς προσπάθειας κατέβαλεν ἕνα προσκεταῖν τὸ σύστημα τῶν δημοτικῶν ἐσπερινῶν ἀναγνωσμάτων, ἀπαγγέλλων αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐτησίως εἰς διάφορα μέρη τῆς Βρετανικῆς ἀπὸ 6 — 12 ἐσπερινὰ ἀναγνωσμάτα, ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ἰδίως δὲ περὶ παιδείας, φιλολογίας, φιλοσοφίας, ἱστορίας καὶ πολιτικῆς. Ἐκ τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων εἶδον τὸ φῶς, ὡς προσέκομεν, τὰ «Περὶ Ἡθικῆς» καὶ «Περὶ Δημοκρατίας», τῶν ὀπίστων ἐν μιᾷ δεκαπενθημερίᾳ ἕξ ἐκδόσεις ἐξηγητήθησαν. Τὸ ἀνάγνωσμα τούτου, ἀπαγγελοῦν πρὸς ἀντίθεσιν τοῦ τοῦ Ἔργου τῆς «Ἐπεὶ Δημοκρατίας», ἔφερε τὸν καθηγητὴν εἰς στενωτέραν συνάφειαν μὲ τὸν πολιτικὸν κόσμον· τοῦτο ἴσως δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Αὐτὸς οὐδόλω; προὔτιθετο ἢ ἀναμιχθῆ εἰς τὰ πολιτικά, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀναγνωσματος τούτου ἠθέλησεν ἀπλῶς νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος καὶ μετριότητος, ἐφ’ ὧν τὸ Βρετανικὸν σύστημα ἐρηθίζεται.

Ὁ καθ. Βλάκης διέπεψεν ὡς εἰς τῶν θερμότερων συνηγόρων τῆς Σκωτικῆς ἐθνικότητος, θερασάλευς καταπολεμησίας τὴν μητροπολιτικὴν συγκέντρωσιν ὡς παραβλάπτουσιν τὰ συμφέροντα τῶν ἀγγλικῶν ἐπαρχικῶν καὶ ταῖουσιν νὰ ἐξασθενίσῃ τὴν ζωτικότητά των. Τὸ ὄνομα του πρὸς τούτους εἶπε στενωὺς συνδεμένον μὲ τὸ ἀξιωματικὸν ἐκείνο κίνημα, οὐτινος τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἢ κατάργησις τοῦ Jesu Aoi, ἔπερ ἀπῆρθε ἕνα οἱ

καθηγητῶν τῶν Σκωτικῶν πανεπιστημίων ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κράτους. Καίτοι ὁ ἑλληνοεὖθης Βλάκης ἦτον ἰσχυρὸς καὶ θερμὸς ὑπερμαχος ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης, οὐχ ἦττον ὑπερησπίσθη μετ’ ἰσῆς αὐταπαρνήσεως καὶ ζήλου τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς διανοητικῆς ἀνεξαρτησίας. Γ. Δ. Κ.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΔΑΞΚΤΑ.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

- 1. Τὸν ἀράπη κι’ ἂν λευκάγη, ἄδικα τὸν κόπον χάνει. Οὐποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὁρθά βαδίζειν. Βλ. Ἀριστοφ. Βίρημ. 1084. Οὐδέποτε ἂν θεῖς λείον τὸν τραχὺν ἐχίνον. Ἀδύθ. 1087. Τὸ γὰρ ἀποστήναι χαλεπὸν φύσεος, ἢν ἔχει τις ἀεί. Ἀριστοφ. Σφήκ. 1457.

Βλ. καὶ Ἀριστοτ. Μεγαλ. Ἡθικ. Βιβλ. Β’, κεφ. Στ’. Τὸ ἔθος ἄλλω ἔθει ἐκκρούεται, ἢ δὲ φύσις οὐδενὶ ἐκκρούεται καὶ Εὐριπ.

... Τὸν τῆ φύσει οὐκείον οὐδεὶς καιρὸς ἀλλάτρινον ποιεῖ καὶ Παλλὰδ. Τὴ μάτην νίπτεις δέρμα Ἰνδικόν; ἴσχω τὸ χῆς οὐ δύνασαι ὀνοφρονὸν νύκτα καθήλιεσαι. καὶ Ἰπποκ. Νομ. Ἠύσεως ἀντιπροσπούσεως, κενεὴ πάντα. καὶ Λίσιπ. Μυθ. 75. (ἐκδ. Κοραΐ) ἐπιμυθ. Μένουσι αἱ φύσεις ὡς κροήλοισιν τὸ πρότερον, καὶ Μυθ. 169 Ἐπιμυθ. Τὸ ἐκ φύσεως ἐν αὐ μετατρέπεται.

2. Τὸ πολὺ θιαγὶ σκληραίνει καὶ τὸ ἴλιγο μαλαραίνει. Πᾶν μέτρον ἄριστον. Βλ. Ἀριστ. Νικομ. Β’. Τὰ τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ ἐλλείποντα φθείρει τὴν ἰσχύον ἁμοίως δὲ καὶ τὰ στίλια, πλεῖον καὶ ἐλάττω γινόμενα, φθείρει τὴν ὑγίαν· τὰ δὲ σύμμετρα καὶ ποιῶ καὶ αὖξει καὶ σώζει. καὶ Ἰπποκρ. κατὰ Στωβαίω. Στίλια, ποτά. ὕπνοι, πάντα μέτρια. καὶ Φωκυλίδ.

Μέτρον μὲν φαίνει, πίνειν καὶ μυθολογεῖται Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δὲ ἀλλεῖναι. καὶ Ἰπποκρ. Ἀφορ. Β’. 2. Πᾶν τὸ πολὺ τῆ φύσει πολέμιον. καὶ Πυθαγόρ. Χρυσ. Ἐπιφ. 33.

Ἀλλὰ ποτοῦ τε μέτρον καὶ σίτου γυμνασίαν τε Ποιεῖσθαι μέτρον δὲ λέγω τὸ δὲ μὴ ἀνήσει. καὶ Σολωμ. πρῶμ. ΚΕ’ 16. Μέλι εύρον φάγε τὸ ἰκανόν, μήποτε πλησθεὶς ἐξαιμέσης. καὶ Φωκυλίδ.

Τὸ γὰρ μέτρον ἐστιν ἄριστον. 3 Ὅποιος πολὺ ὑπνότεται γλιγωρα ταπεινώνεται. Πρὸλ. Λουκ. ΙΕ’ 11 καὶ Ματθ. ΙΓ’. 12. Πᾶς ὁ ὄψων ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. καὶ Διδό. Σικελ. Βιβλιδ. Ἰστορ. Βιβλ. ΙΓ’. Εἰς καιρὸς καὶ θρασυία ροπή τύχης ταπεινοὶ πολλάνκις τοὺς ὑπερηφάνους· καὶ Χρυσοστ. Μὴ ἐπαρθῆς

μέγα, ἕνα μὴ μείζον κατανεχθῆς καὶ Σολωμ. Παρ. ΚΘ’. 23. Ὑβρις ἀνδρα ταπεινοί, τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείθει δόξῃ Κύριος, καὶ Αἰσχυλ. Περσ. 827.

Ζεὺς τοι κολατῆς τῶν ὑπερκόμπων ἀγαν. καὶ Σοφοκλ. Αἴαντ. 127.

Ἐπὶ μὲν ποτ’ εἴπης αὐτὸς εἰς Θεοὺς ἔπος, μὴδ’ ἔγκον ἀρη μὴδὲν, εἴτινος πλέον ἢ χεῖρὶ βρῖβεις ἢ μακροῦ πλοῦτου βάθει, ὡς ἡμέρα κλίνει τε κἀνάγει πάλιν ἅπαντα ἀνθρώπεια· καὶ Ἰακώβου Δ’. 6. καὶ Σλμ. Παρ Γ’. 34. καὶ Πέτρ. Α’. Ε’. 5. Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσεται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν καὶ Σλμ. Παρ. ΙΕ’. 25. Οἴκιος ὄβρισιων κατασπᾷ Κύριος. καὶ Εὐριπίδ.

Ὅταν ἴδης πρὸς ὕψος ἡρμένον τινὰ Λαμπρῶ τε πλοῦτον καὶ γένει γαυρούμενον, Ὅφρον τε μέλιω καὶ τύχην ἐπηρημότα, Τούτου ταχεῖαν νέμεισιν εὐθύς προσδόκα· Ἐπαίρεται γὰρ μείζον, ἕνα μείζον πέσῃ.

καὶ Σλμ. Παρ. ΙΣΤ’. 15. Πρὸ συντριβῆς ἡγείται ὕβρις. 4. Δὸς κρεατὶ νὰ ὄβ’ ἢ ἀλήθεια. Βλ. Θεοκρ. Εἰδύλλ. ΚΘ’. 1 Οἶνος, ὡ φίλε παῖ, λέγεται καὶ ἀλάθεια. 5. Ἄπ’ τὸ φρόβον τὸν τὰ χάνει κἀνείς. Πρὸλ. Αἰσχυλ. Προμηθ. Δεσμωτ. 880.

Κραδία δὲ φέβω φρένα λακίζει. καὶ Ξενοφ. Κυρ. Παιδ. Βιβλ. Γ’. Κεφ. Α’. Πάντων τῶν δεινῶν ὁ φόβος μάλιστα καταπλήττει τὰς ψυχὰς. καὶ Θεουκιδίδ. Ξυγγορ. Β’. 87. Φύδος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει.

6. Δάσκαλε ποῦ δίδασκες καὶ νόμο δὲν ἐκράτεις. Βλ. Παυλ. Ῥωμ. Β’. 21. Ὁ εὖν διδάσκων ἔσπερον σαῦτὸν οὐ διδάσκει; καὶ Χρυσόστομ. Οὐδὲν διδασκάλου ψυχρότερον ἐν λόγοις φιλοσοφοῦντος μόνον γὰρ οὐ διδασκάλου, ἀλλ’ ὑποκριτοῦ. καὶ Εὐάγγρ. Λόγω μὲν τὴν ἀρετὴν δίδασκε, ἔργω δὲ ταύτην κήρυσσε· καὶ Δῆμοφ. Τότε ἀνέει διδασκαλὸς καὶ πιστεύεται λέγων, ἔταν ἀφ’ ὧν πρόττη παιδείῃ. καὶ Αἰσωπ. Μύθ. 300. (Βάτραχος Ἰατρός) καὶ Μυθ. 135. (Σκώληξ καὶ Ἀλώπηξ) καὶ αὐτοῦ. Παράλλ. Μύθος 300 (Βάτραχος καὶ Ἀλώπηξ.)

7. Τὰ παθήματα μαθήματα. Βλ. Ἡσιοθ. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. 216. Παθῶν δὲ τε γήπιος ἔγνω. καὶ Αἰσώπ. Μύθ. 49. (Ποιμὴν καὶ Θάλασσαν.) Ἐπιμυθ. Τὰ παθήματα τοῖς ἀνθρώποις μαθήματα γίνονται. καὶ 38 (Λέων ὄνος καὶ Ἀλώπηξ.) ἐπιμυθ. Σωφρονισμοὶ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις τὰ τῶν πέλας δυστυχήματα.

8. Κάθε πράγμα μὲ τὴν ὄραν του. Παροιμία ἀντίστοιχος πρὸς τὸ Καιρὸς παντὶ πράγματι τῶν ἀρχαίων ὁ δ’ Ἐκκλησιαστ. ἐν Γ’. Ι. λέγει: Ἐοὶς πᾶσιν ὁ χρόνος, καὶ καιρὸς τῶ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθαίνειν· καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτίλει τὸ πεφυτευμένον· καιρὸς τοῦ ἀποκεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰσασθαι· καιρὸς τοῦ καθελῆναι καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομησαι· καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ και-

ρὸς τοῦ γελᾶσαι· καιρὸς τοῦ κόθασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀρχήσασθαι κλ. 9. Παππᾶς παππᾶ καλὸ δὲν θέλει. Βλ. Ἡσιοθ. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. 23.

Ζηλοὶ δὲ τε γείτονα γείτων καὶ αὐτεθ. 25.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων καὶ πτωχὸς πτωχῶ εθονέει καὶ δαιδὸς δαιδῶ.

10. Ὅποιος θιάζεται σκοντάρει. Σπεῦθε θραδέως, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Βλ. Εὐριπίδ. Ἰλέν.

Μισεῖ ὁ Θεὸς τὴν βίαν.

καὶ Θεουκιδ. Ξυγγορ. Γ’. Κεφ. 48. Νομίζω δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐδουλῆ εἶναι δργῆ καὶ τάχος.

11. Τὴν ἀποθραυνηθὴ δουλειὰ μὴ τὴν φυλῆς. Παροιμία ἀντίστοιχος πρὸς τὴν. Τὸ σημεῖον ἐργον μὴ τὸ ἀπῆρης δι’ αὐριον. Βλ. Ἡσιοθ. Ἔργ. καὶ Ἡμερ. 408.

Μηδ’ ἀναβάλλεσθαι ἔς τ’ αὐριον ἔς τ’ ἐννηριον. Οὐ γὰρ ἐπισηρῆς ἀνήρ πῆμπλοσι καλυψῆ, Οὐδ’ ἀναβαλλόμενος μελέτα δὲ τοῖ ἔργον ὀφείλει, Αἰεὶ δ’ ἀμβολιτερῆς ἀνήρ ἄτησι παλαίει.

καὶ Θεουκιδ. λέγει κάπου: Ὅ,τι δὲ μάλλετα πράττειν μὴ εἰς ἀναβολὰς πράττατε.

12. Ὅμοιος τὸν ὄμοιον ἀγαπᾷ. Ὅμοια τῆ Ὅμοιος ἐμάκρ ἀεί πελάζει. Βλ. Ἀριστοτ. Ῥηγορ. Βιβλ. Α’. Κεφ. ΙΑ’. Ἡλιξ ἤλικα τέρπει· ἔγνω ὄρη θῆρα· καὶ κολοῖς παρὰ κολοῖον καὶ Εὐδερμ. Ἡθικ Βιβλ. Ζ’. Κεφ. Α’. Ἐγνω εἶρα τε φῶρα καὶ λίκος λίκων καὶ Ὁμηρ. Ὀδυσσ. Ρ. 218.

Ὡς αἰεὶ τὸν ὄμοιον ἀγεί Θεὸς εἰς τὸν ὄμοιον. καὶ Ἀριστοτ. Μεγαλ. Ἡθικ Βιβλ. Β’. Κεφ. ΙΑ’. Αἰεὶ τὸν ὄμοιον ἀγεί Θεὸς εἰς τὸν ὄμοιον, καὶ Σειραχ. ΙΓ’. 15. Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὄμοιον αὐτῶ.

Γ. Κ. Υ’.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἄς. τῆς Ἀνατολῆς).

(Ἰδε σελ. 30).

ΚΕΦ. Δ’. ΑΓΓΕΛΟΙ.

Παρακτὸς τῶν ὁρατῶν πραγμάτων ἢ Γραφή μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Θεὸς ἔκτισε στρατιῶν ἀοράτων ὄντων. Πνεύματα ἐνεργά, νοήματα καὶ ἀγία πρὸς τούτους δ’ ἐτι μεταχειρίζεται ἀδιακόπως τὰ Πνεύματα ταῦτα, ἢ, ὡς καλοῦνται, τοὺς ἀγγέλους, εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κόσμου. Συγχάκις δὲ τὰ θαυμάσια ταῦτα ὄντα ἐφάνησαν ἐνεργῶν λαμβάνοντα μέρος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, καὶ ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι θέλωσιν ἐξακολουθεῖ οὕτως ἐνεργῶντα μέχρι τῆς συντέλειας τοῦ κόσμου. Μεγάλη στρατιὰ

αὐτῶν ἐδημιουργήθη. « Μυριάδες ἀγγέλων! » (1) Ὅτε ὁ ἄγγελος εὐηγγελίστατο εἰς τοὺς ποιμένας οἱ Σωτῆρ ἐγεννήθη, αἰφνης ὁμοῦ μὲ αὐτὸν ἐφάνη πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου ὑμνούντων τὸν Θεὸν καὶ λαλούντων « Δέξα ἐν ὕψιστοις Θεῶν καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν. » (2) Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκάλυψει αὐτοῦ λέγει: « Καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλῶν ἐν τῷ ὄρει τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χίλιαιδες χιλιάδων » (3).

Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπέθρηνον νὰ ἁμαρτήσωσι· καὶ αὐτῶν νὰ πέσωσιν ἢ ἐκ τῆς προτέρας αὐτῶν καταστάσεως. » (4) Ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτοι ἐπίσημον κατέχουσι μέρος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, θέλομεν λαλῆσαι καὶ περὶ αὐτῶν ἀκολούθως. Οἱ διατηρηθέντες ἄγιοι διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ κλοῦνται « ἐκλεκτοὶ ἄγγελοι. » (5).

Ἐπαρχοὶ δὲ διαφέρει τὰς τάξεις ἢ βαθμοὶ ἀγγέλων, καὶ διὰ διαφόρων καλοῦνται ὀνομαζῶν, ὡς Ἰσραήλ, Μιχαήλ, κτλ., καὶ διαφόρους ἔχουσι τίτλους ἢ ἐπαγγελίας, ὡς Ἄγγελος, Ἀρχάγγελος, Χερουβείμ, Σεραφείμ, Θρόνοι, κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι κτλ. (6).

« Μιχαήλ, ὁ ἀρχὸν ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρὸς ὑπὲρ τῶν υἱῶν τοῦ Ἄσπρου σου, » (7) φαίνεται ὅτι περιετῆ τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις εἶνε ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης. Ὁ « Ἄγγελος τοῦ Κυρίου » ἢ ὁ ἄγγελος Ἰεχωβάχ θεωρεῖται ἀκόμη ὅτι εἶνε τὸ αὐτὸ Τρισθενδρον Ὁν, ὑπερ ἀνέλαβε τὴν μορφήν δούλου, ὅστις δὲν ἦλθε νὰ διακονῆθῃ, ἀλλὰ νὰ διακονήσῃ.

Οἱ ἄγγελοι εἶνε κήρυκες ἢ μηνυταὶ τοῦ Θεοῦ. Πόσον δ' ἐξόχως ποιητὴς τις περιετῆ τὸ ἔργον τῆς ὑπερησίας των. Πρὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ αἱ στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων ἵστανται, κινεῖνται δὲ ταχύτερον τῶν φλογῶν τοῦ πυρός, ὅταν πρόκηται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ὑπερησίαν, εἴτε πρὸς τιμηρίαν, εἴτε πρὸς ἐνδοξίαν ἀγάπης ἀποπέμπουσιν. »

Οἱ ἄγγελοι εἶνε πρὸς τούτοις « λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς ὑπερησίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ κληρονομήσωσι σωτηρίαν. » (1) Καὶ ὡς τοιοῦτοι συχνάκις φαίνονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ Ἀβραάμ πέμπων τὸν δούλον του διὰ νὰ ἀπαγγεῖλαι κατὰ τὸν Ἰσαάκ, τῷ λέγει: « Κύριος ὁ Θεὸς θέλει σταλεῖν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ ἔμπροσθέν σου. » (2) Δύο ἄγγελοι ἐστῆσαν διὰ νὰ ἐκβλάσωσι τὸν Λὼτ ἀπὸ τῆς Σόδομα. (3) Ὁ Ἀνανίας εἶπεν: « Ὁ Θεὸς μου ἀπέστειλε τὸν ἄγγελόν σου καὶ ἔφραξε τὰ στόματα τῶν λέοντων καὶ δὲν με ἐβλάψαν. » (4) Ἄγγελοι ὑπερέτουν τὸν Ἰησοῦν μετὰ τὴν νηστείαν καὶ τὸν πειρασμὸν του ἐν τῷ κήπῳ. Ἄγγελος εἶπεν εἰς τὸν Κορνηλίον, ὅτι αἱ δεήσεις αὐτοῦ εἰσηκουσθήσαν καὶ αἱ ἐλεημοσύνηαι του ἀνέβησαν εἰς μηνιμάσουον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν παρῴτρυνε νὰ προσκαλέσῃ τὸν Σίμωνα Πέτρον ἕνα μᾶθῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας διὰ τῆς εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως. (7) Ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξέβαλε τοὺς ἀποστόλους, ὅτε ἐ-

κλεισθήσαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ (1), καὶ μετὰ ταῦτα ἠλευθέρωσε τὸν Πέτρον ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἔπεσον αἱ ἀλύσεις αὐτοῦ ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ ἡ αἰθρᾶ θύρα ἠνοιχθήν ἄφ' ἑαυτῆς (2). Ἄγγελοι ἔφερον παρηγορίαν πρὸς τὰς γυναῖκας εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους, ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν (3).

Περὶ τῶν ἀγγέλων λέγεται « ἔτι εἶνε μεγαλειότεροι εἰς ἰσχύον καὶ δυνάμειν » (4) παρὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ κινεῖνται μετ' ἀξιοθαυμάστου ταχύτητος. Ἐν τῇ ἀρχῇ μιᾶς τῶν ἡμερῶν τοῦ Δανιὴλ, ἢ προσταγῆ ἐξῆλθε, καὶ ὁ Ἰσραήλ πετῶν ταχέως ἠγγίξε τὸν Δανιὴλ, ἐνῶ εἰσέτι ἐξηκολούθει προσευχόμενος. » (5).

Ἄν εἴμεθα τέκνα Θεοῦ, οἱ ἄγγελοι ἀδικαίετως εἶνε περὶ ἡμᾶς, διότι εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἔχει τὸν Κύριον καταρτίον του, ἢ ὑπόσχεσις εἶνε, « Θέλει προστάξει εἰς τοὺς ἀγγέλους του περὶ σοῦ, διὰ νὰ σὲ διαφυλάττωσιν ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου » (6). Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς λέγει: « Οἱ ἄγγελοι τῶν μαρτύρων τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς » (7) καὶ, ὅτι, ὅτε ὁ Ἀδάμ ἔπεσε ἀπέθανεν, ἐφέρθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ (8). Ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τούτους: « Ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου μετὰ δυνάμειν καὶ δόξης πολλῆς, θέλει ἀποστείλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ θήσουσι συναῖξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ » (9).

Οἱ ἄγγελοι ἀναφέρονται ὅτι ἐνδοξέρονται μεγάλα εἰς τὰ ἐν τῇ κόσμῳ συμβαίνοντα, ἐπιθυμοῦντες νὰ παρακλύθωσιν (10) εἰς τὴν ἀποκάλυψιν, τὴν ὅποιαν ὁ Θεὸς περὶ ἑαυτοῦ ἔκαμε ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ εἰς τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας. « Ἔνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ δι' ἕνα ἁμαρτωλῶν μετανοούντων » (11). Ὁ Παῦλος λέγει: « Ἐγείνομεν ὁσάκις καὶ εἰς ἀγγέλους καὶ εἰς ἀνθρώπους. » (12) Ὅταν ὁ Θεὸς ἐφανερῶθῃ ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ἐφάνη εἰς ἀγγέλους (13). Ὅταν πάλιν εἰσῆλθῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει: « Καὶ ἂν προσκυνήσωσιν εἰς αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ » (1). Οἱ ἄγγελοι ἀναφέρονται ὅτι μάχονται κατὰ τῶν πεπρωκότων πνευμάτων. Μιχαήλ, ὁ ἀρχάγγελος, ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ διαβόλου, ἐφίλονται περὶ τοῦ σκήματος τοῦ Μωυσέως (2). Εἰς τὴν ἀποκάλυψιν ἀναγινώσκουμεν ὅτι, « ὁ Μιχαήλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ » (3).

Συχνάκις οἱ ἄγγελοι ἀναφέρονται ὅτι γίνονται ὄρατοι, καὶ ἄλλοτε μὲν φαίνονται ὡς ἄνθρωποι, ἄλλοτε δὲ ὡς ἐνδοξα ὄντα περιεδελημένα δυνάμειν. Γενικῶς δ' ἐφάνησαν ὡς διάλογοι τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἁέλου διακονούντες τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ἄλλοτε πάλιν ἐνεργούσιν ὡς ὑπερέται τῆς θείας ἐκδικήσεως, ὡς ὅτε κατέστρεψαν τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα διὰ πῦρος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (4),

(1) Πράξ. ε'. 19. (2) Πράξ. ε'. 7. (3) Πράξ. ε'. 10. (4) Π. Πέτρ. β'. 11. (5) Δαν. β'. 21, 23. (6) Γαλ. μζ'. 11. (7) Ματθ. ιγ'. 6. 10. (8) Λουκ. ιε'. 22. (9) Ματθ. ιδ'. 31. Μάρκ. ιγ'. 27. (10) Α'. Πέτρ. ε'. 12. (11) Λουκ. ιε'. 10. (12) Α'. Κορ. δ'. 9. (13) Α'. Τιμ. γ'. 16. (1) Α'. Τιμ. γ'. 16 (2) Ἰουδα. — 9. (3) Ἄποκ. ιβ'. 7, 8. (4) Γέν. ιθ'. 13.

(1) Ἑβρ. ιθ'. 22. (2) Λουκ. β'. 13. (3) Ἄποκ. ε'. 11. (4) Ἰουδ. θ. (5) Τιμ. ε'. 21. (6) Κολλοσ. ε'. 16. (7) Δανιὴλ ιθ'. 1. (1) Ἑβρ. ε'. 14. (2) Γέν. κδ'. 7. (3) Γέν. ιθ'. ιστ'. (4) Δαν. ιε'. 22. (5) Ματθ. δ'. 4. (6) Λουκ. κδ'. 43 (7) Πράξ. ι. 3.

καὶ ὡς ὅτε « τὴν νύκτα ἐξῆλθεν ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀσσυρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας, καὶ τὸ πρωῒ, ἰδοὺ ἦσαν πάντες σώματα νεκρά » (1). Πρὸς τούτοις δ' ὅτε « ὁ Θεὸς ἀπέστειλεν ἄγγελον εἰς Ἱερουσαλήμ, διὰ νὰ ἐξολοθρεύσῃ αὐτήν » (2). « Καὶ ὁ Δαβὶδ εἶδε τὸν ἄγγελον τοῦ Κυρίου ἰστάμενον ἀπὸ μέσον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν φομαρία αὐτοῦ γεφυρωμένην, ἐκτεταμένην ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. »

Ἄν εἴμεθα κληρονόμοι τῆς σωτηρίας, ἢ δικαιοσύνη τῶν ἀγγέλων θέλει ἀποτελέσει μέρος τῆς ἱστορίας μας.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΒΑΕΜ Η ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΤΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ.

Τινὲς ἢ φαντασία δὲν ἀναπτέρονται, ὅταν συλλογιζῆται καὶ ἀναπολῆ τὸν κήπον τῆς Ἐδέμ; Ἐκ πρώτης ἀφστηρίως συνδυάζομεν μετ' αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι τέρεται τὸ ὄμμα, τὸ εὖ καὶ τὴν γεῦσιν. Αὐποῦμεθα δ' ἀναλογιζόμενοι καὶ συναισθηθέντες σχεδὸν ὅτι ἄλλοτε ἀπηλαλούμεν τὰς τέρψεις αὐτοῦ. Ἡ λέξις Ἐδέμ Ἐβραϊστὶ σημαίνει « τέρημα, ἀγαλλίασις, εὐφροσύνη. » Καὶ ἐφύτευσεν Κύριος ὁ Θεὸς παράδεισον καὶ ἐκ τῆς γῆς Κύριος ὁ Θεὸς ἔκαμε νὰ βλαστῆσῃ πᾶν δένδρον ὀραίων εἰς τὴν ἔρασαν καὶ καλὸν εἰς τὴν γεῦσιν. » Παράδεισος τέρψινον ἡτοιμάσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅτε ἐδημιουργήθη ἄγας.

Ἡ θέσις τοῦ κήπου τῆς Ἐδέμ καταλειπτῶς περιγράφεται ἐν τῇ Βίβλῳ. Ποταμοὶ τινες ἀναφερόμενοι εἰς ἐξήρχοντο ἐξ αὐτῆς, ὁ Χιδδελὲν ἢ Ἴγγρις καὶ ὁ Εὐφράτης φέρουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι ἔκειτο πλησίον τῆς πηγῆς τῶν ποταμῶν τούτων κατὰ τὰ ὄρεινά μέρη τῆς Ἀρμενίας, ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἡ δοθεῖσα κατὰ εἰς τὴν γῆν ταύτην διὰ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἢς ἔνεκα ἐγεννήθησαν ἀκάνθαι καὶ τρίβοι, μετὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ κατακλυσμοῦ συνενωθεῖσα ἵσως, ἐξῆλειψε πάντα τὰ ἀκριδὴ ἡγῆν τῆς γῆς ταύτης. Μέρη τινὰ ἡμῶς αὐτῆς εἶνε ἔτι καὶ νῦν περιφραγὰ διὰ τὴν εὐφορίαν καὶ τὴν ὀραϊότητά των. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἐξεκίου ὑπῆρχε τόπος τις καλούμενος Ἐδέμ (3).

Τινὲς ὑποπίπτουσιν εἰς τὸ αὐτὸ λάθος ὡς πρὸς τὸν κήπον τῆς Ἐδέμ, τὰς αὐτὰς τρέφοντες δι' αὐτὸν ἰδέας, ὡς καὶ διὰ τὸν οὐρανόν. Ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου καρδία συλλογιζομένη μόνον νὰ εὐαρεστῆ τὰς αἰσθήσεις, εἰκονίζει καθ' ἑαυτὴν τόπον, ἔνθα δύναται νὰ ἐπωαυπηθήται ἐπὶ ταπήτων ἀνθέων, ἀπολαύουσα ἔκασαν αὐτῶν τὴν εὐωδίαν, μηδὲλως φοβουμένη ἀκάνθας ἢ ἐνοχλητικὰ ζωῶφια, ἀκούουσα δὲ τὰς τερπνὰς μελωδίας τῶν πτηνῶν, βλέπουσα τὸν λύκον συνδικαιτώμενον μετὰ τοῦ ἀρνίου καὶ τὴν λεωσπάρδαλιν συγκαθημένην μετὰ τοῦ ἔριφλου, ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου φόβου ἢ τῆς ἐλαχίστης ἐπηρείας, καὶ ἔτι οὐδὲν ἄλλο ἔχει τις νὰ πράξῃ ἐκεῖ εἰμὴ νὰ ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ νὰ δράττηται τοὺς ὀραίους καρπούς. Αἰσθηνοῦσι δ' ὅτι ἐν Ἐδέμ ὑπῆρχε νόμος, τὸν ὅποιον ὤφειλον νὰ ὑπακούσωσιν ὑπῆρχεν ἔργον τὸ ὅποιον ἔπρεπε

νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ὅτι σταθερὰ ἀγάπης συγκοινωνία ὑπῆρχε μετὰ τοῦ Θεοῦ. Πρόσθετος ταῦτα, καὶ εἰς τὴν φυσικὴν καρδίαν ἢ Ἐδέμ δὲν εἶνε πλέον Παράδεισος, ὁ δ' οὐρανὸς παύει πλέον νὰ ἦνε ἐπιθυμητός.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου ἐδολάστανα τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ (1). Ποῖον εἶδος καρποῦ ἔφερον ἀνανοῦμεν, τούτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι « τὸ δένδρον ἦτο καλὸν εἰς βρώσιν, καὶ ἔτι ἦτο ἀρεστὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς » (2). Ἡ δοθεῖσα διαταγὴ τὸ κατέστησεν ἀντικαίμενον ὑπακοῆς, εἰς τὴν παράβασιν τῆς ἐπιτοῆς προσρητάτο τρομερὰ ποινή. Τὸ ὄνομα τοῦ πιθανῶς ἐδόθη εἰς τὸ δένδρον ἔνεκα συνεπειῶν, αἰτινὰς παρείποντο εἰς τὴν βρώσιν τοῦ καρποῦ, διότι ἡ ἀμαρτία γεννᾷ ἄμωσον καὶ τρομερὰν γνάσιν τοῦ κακοῦ. Ὅτε ὁ Κύριος ἐξέδωκε τὸν Ἀδάμ, « ἔθεσε κατ' ἀνατολὰς τοῦ παραδείσου τῆς Ἐδέμ τὰ χερουβείμ καὶ τὴν φομαρίαν τὴν φλογίνην, τὴν περιεστρεφωμένην, διὰ νὰ φυλάττωσι τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς » (3).

Ἐν τῇ Ἐδέμ ὑπῆρχεν ἐλευθερία συγκοινωνία μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ δημιουργοῦ του, καὶ συγκοινωνία κατὰ πρόσωπον, οὕτως εἶπεύ, « Ἦκουσαν τὴν φωνὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ, περιπατούντος ἐν τῷ παραδείσῳ πρὸς τὸ δαιλιόν » (4).

Ἐτερος Παράδεισος, ἔνθα ὑπάρχει πλήρωμα χαρᾶς καὶ αἰωνίου ἡδονῆς, ἡτοιμάσθη διὰ τοὺς ἡγιασμένους διὰ τῆς εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν πίστεως. Εἶπεν οὗτος εἰς τὸν Οὐρανοῦντα λεηστήν: « Σήμερον θέλεις εἶσθαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ. » Μεταξὺ τῶν δύο τούτων κήπων, τῶν στενώς μετ' ἀλλήλων συσχετιζομένων, ἕτερος, πολὺ ἐνδιαφέρον ἡμᾶς, φαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ: εἶνε δὲ γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα Κήπος τῆς Γεθοσημανῆς.

ΚΕΦ. ΣΤ΄.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.—Η ΠΡΩΤΗ ΓΥΝΗ.

Τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας ἐγένετο κατὰ συνέχειαν, εἰς ἐκάστην δηλαδὴ τῶν πρώτων πέντε ἡμερῶν ὑψηλοτέρα τάξις ὅσων ἐδημιουργήθη. Κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν ἀνηγέρθη τὸ ἰσχυρόν βῆθρον διὰ τὴν μεγάλην « εἰκόνα », ἧτις ἔμελλε νὰ στηθῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ λαμπρὸν σκήμα τὸ περιμένον τοὺς σιχητέρας του, ἡτοιμάσθη ἤδη διὰ τὸ εὐγενὲς ὄν τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ καθέξῃ αὐτό. Τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν ἡμέραν ἐφάνη τὸ μεγαλιότερον θαῦμα, ὅπου τὰ πάντα ἦσαν θαυμάσια. Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ δημιουργία ἦτο πλήρης. Καὶ ἡ ἱστορία τῆς δημιουργίας ταύτης εἶνε θαυμασία. Ἐλάλησεν ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἀψυγος ὕλη μετεμορφώθη εἰς ἐμφυγον. Εἶπεν: « Ἄς γεννήσωσι τὰ ὕδατα ἐν ἀφρονίᾳ νηκτὰ ἐμφυγα καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπάνωθεν τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕδατα ἐγέννησαν αὐτὰ. » Καὶ πάλιν. « Ἄς γεννήσῃ ἢ γῆ ζῶα ἐμφυγα κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν, κτήνη καὶ ἔρπετα, καὶ ζῶα τῆς γῆς κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν, καὶ ἔγεινεν οὕτω. (5). Ἄλλ' ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἔμελλε νὰ δημιουργηθῇ, ἡ Τριάς ἐλάλησεν ὡσυνεὶ κἀμωσιν συμβούλιον καθ' ἑαυτήν. « Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ἄς κἀμωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμῶν (6). » Καὶ ἔπλασε Κύριος

(1) Γέν. β'. 9. (2) Γέν. γ'. 6. (3) Γέν. γ'. 24. (4) Γέν. γ'. 8. (5) Γέν. ε'. 20—24. (6) Γέν. ε'. 26.

(1) Β'. Βασιλ. ιθ'. 35. (2) Α'. Χρον. κβ'. 15. (3) Β'. Βασ. ιθ'. 12.

ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ χύματος τῆς γῆς καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἔγινεν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. » Καὶ ἐκ πλευρᾶς ληρωθείσης ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ κατεσκευάσθη, ὡς λέγει ἡ ἱστορία, ἡ γυνή. Οὕτως ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ. » Ἀλλ' οἱμοί! ἦτο μόνον κατ' εἰκόνα, ἦτις εὐθύς ἀπολώσθη καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔγεινε πάλιν χῶμα!

Ἡ λέξις, ἐποίησα, κατασκευάσας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται ὁ μέγας Δημιουργός, παρέχουσι ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ θαυμαστοῦ ὄντος, τὸ ὁποῖον καλεῖται ἄνθρωπος. « Ἡ ἀποτομή τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὁ Γαλιλαίος, ἀνακαλύπτει ἐξακόσιους περίπου μῦς, καὶ ὁ ἀπλῶς μόνον παρατηρῶν αὐτοὺς βλέπει ὅτι ἡ φύσις μετεχειρισθῆ δεκά τουλάχιστον διαφόρους περιστάσεις, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ προτιθέμενον αὐτὸ τέλος. » Ὡστε εἰς μόνον τοὺς μῦς εἰς χιλιάδες περίπου ἰδέαι καὶ σκοποὶ ἐμορφώθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν. Ἡρίθμησε δὲ ὅτι ὑπάρχουσι διακόσια τεσσαράκοντα τέσσαρα ὄσα, καὶ ὅτι οἱ διάφοροι σκοποὶ, εἰς οὓς ταῦτα ἀπέδλεπον κατὰ τὴν κατασκευὴν των ἦσαν δύοδεκα χιλιάδες. Παρατήρησον ἀκολούθως τὰς αἰτιήσεις τῆς ἀφῆς, τῆς ὀράσεως κτλ., καὶ εἶτα τὴν κατασκευὴν τοῦ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις εἶναι ἰκανὸς νὰ διευθύνῃ καὶ νὰ κυβερνᾷ ἅπαντα τὸν μηχανισμόν τουτόν, καὶ μετ' ἀπεριορίστων σχεδὸν δυνάμεων, ἀρμολῶν νὰ καθυποβάλλῃ τὸν κόσμον εἰς ἑαυτόν. Συλλογίσθητι πρὸς τούτοις τὴν καρδίαν καὶ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἦτις εἶνε νὰ ἀγαπᾷ, νὰ ὑπηρετῆ καὶ νὰ ἀγαλλῆται εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἰκανή, κατὰ δυστυχίαν, νὰ μισῇ αὐτόν. Παρατήρησον τὸν ἄνθρωπον ἔχοντα ἐνώπιόν του τὴν μοῖραν νὰ κήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν! ἢ νὰ ἀποθῆν αἰώνιον ὄζαντον! Ἐἶνε τοσοῦτον ἀσθενής, ὥστε ἀπλοῦν τι ἄτομον δύναται νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἀγωνίαν, καὶ ἡ ἀναπνοή του κεῖται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς αἰώνιου καταστάσεως τῆς εὐδαιμονίας ἢ τῆς δυστυχίας! Ἄς ἀνακράξωμεν δὲ προσεκτικῶς μετὰ τοῦ ψαλμικοῦ. « Φοβερῶς καὶ θαυμαστῶς ἐπλάσθησαν. » (ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ.

Ἐκ τοῦ Ἀπανθίσματος Ἐπιστολῶν Α. Κοραῆ, ἐκδοθέντος ὑπὸ Ι. Ρώτα, ἀπανθίζει ὁ Ἄσκληρ τῆς Ἀνατολῆς τὸ ερεξίς ἀπεισιότατον καὶ διδακτικώτατον ὄνειρον, ἐπιστάλαν πρὸς τὸν Σμύρνης Πρωτοψάλτην Δημήτριον Ἄϊτον.

« Πολλάκις, ἀδελφέ μου, εἰς τὰς ἀνιάρας μου ἀγρυπνίας, (καὶ αὐταὶ αἱ ἀγρυπνίαι μὲ συμβαίνουσι πολλάκις, μάλιστα τὸν χειμῶνα, ὅταν αἱ νύκτες ἦναι μακραι) ἀναλίσκω τὸν καιρὸν, συλλογίζόμενος τὰ πάθη μου. Ἀφοῦ τὰ ἀπαριθμῶσα ὅλα ἐνπρὸς ἐν, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅποια ἦσαν αἱ παιδικαὶ παιδεύσεις διὰ τὰς ἐν οἴκῳ ἀτάξιας μου, καὶ οἱ ραβδίμοι τοῦ φροντιστηρίου διὰ τὰ γραμματικά, καὶ διαβαίνων ἔπειτα εἰς τὰ πλέον ἀνακρά, τὴν μετὰ τοῦ Κωνσταντοῦ συντροφίαν, τὴν εἰς

Ὀλλανδίαν ἀποδημίαν, τὰς περιηγήσεις ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, τὴν ἀπόλειαν τῶν ὑπάρχοντων, τὴν δευτέραν ἐκδημίαν μου εἰς Γαλλίαν, ἀφοῦ, λέγω, τὸ ἀπαριθμῶσα ὅλα, ἢ καὶ ὅσα ἐνθυμούμαι, μοὶ φαίνεται νὰ ἀκούω μίαν φωνὴν ἀσάφως, « Ἀχάριστε, ἀν' ἡ Πρόνοια σὲ ἐπαίδευσεν πολυεθῶς καὶ πολυτρόπως, σὲ ἔκαμνεν ὁμοῦ καὶ μεγάλας εὐεργεσίας. » Καὶ τότε ἄρχομαι ἐκ τοῦ ἐναντίου νὰ ἀριθμῶ τὰ τῆς Προνοίας δωρήματα, καὶ σὲ βεβαιώνω, φίλε μου, ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν ὑπολογισμόν εὐρηκα πάντοτε τὸν ἀριθμὸν τῶν καλῶν ἀνώτερον ἀπὸ τὰ κακὰ. Οὕτω παραγορούμενος μὲ τοιαύτους λογισμούς, ἀπεκοιμήθην μίαν νύκτα πρὸς τὸ ἔξημέρωμα, καὶ εἶδον καθ' ὕπνου θέαμα περίεργον καὶ ἄξιον νὰ παραρηγορήσῃ ἔχι μόνον ἐμέ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς κακῶς πάσχοντάς.

Ἄγγελος, εἰς οὐρανοῦ καταβαίνων, παρεστάθην εἰς τὴν κλίνην μου, κολοσσαῖος τὸ μέγεθος, ἐκράτει τρυτάνην εἰς χεῖράς του, ὡς ἐκεῖνην, μὲ τὴν ὅποιαν συρίζουσι κάμμιαν φορᾶν τὰ ξύλα ἔμπροσθεν εἰς τὸ Κουμέριον. « Παραπονεῖσαι, » μὲ λέγει, « ὡς ἤδικημένος ὑπὸ τῆς Προνοίας. Ἄλλ' ἰδοὺ τῆς δικαιοσύνης ἡ τρυτάνη! Βάλε εἰς τὸ ἐν μέρος ὅσα κακὰ ἐδοκίμασας ἐν τῷ βίῳ, καὶ πρόσθε μὴ λησμονήσης τίποτε. » Ἐγὼ, τρέμων ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ὡς βλάσφημος, καὶ ἐπιθυμῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο νὰ δικαιολογηθῶ, ἄρχισα μὲ μεγάλην προθυμίαν νὰ ἐπιφορτίζω τὴν μίαν πλάστιγγα τῆς τρυτάνης μὲ ὅσα κακὰ ἐδοκίμησα ἐν τῷ βίῳ, καὶ φοβούμενος μὴ νικήθω ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου, συνεφόρον ἀκόμη καὶ πολλὰ ἄλλα εὐτελῆ καὶ ἀνόξια λόγου ὅποια, παραδείγματός χάριν, ἦσαν, νὰ ὑπάγω κάμμιαν φορᾶν εἰς τὸν Κουκλοτεζᾶν περιπατῶν, νὰ κρημισθῶ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν κλίμακα τοῦ οἴκου, τρεῖς μόνον ἢ τέσσαρας βαθμούς (ἂν ἐνθυμῶμαι καλά) χωρὶς ἄλλην βλάβην παρὰ τὴν συντριβὴν ἐνὸς ποτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐκράτουν εἰς χεῖρας. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἐφόρτισα τὴν πλάστιγγα, ὅσον ἦτο δυνατόν, καὶ ἀπὸ τὰ ὄντα καὶ ἀπὸ τὰ δοκούντα κακὰ.

Τὴ θαυμαστόν ἦτον ὅτι ὁ ἄγγελος δὲν ἔλεγε τίποτε πρὸς αὐτά, ἀλλ' ἐπροσποιεῖτο νὰ μὴ καταλαμβάνῃ τὴν ἀπάτην! Ἀφοῦ ἐτελείωσα τὴν σύγκοιμὴν ὄλων μου τῶν κακῶν, « Ἔχεις ἄλλο τι περισσώτερον; » μὲ λέγει ὁ ἄγγελος. « Ὅχι, » ἀπεκρίθην ἔντρομος. « Σὺ μὲν, » λέγει, « ἐπεφόρτισας τὴν πλάστιγγα μὲ ὅσα ἠθέλες, καὶ δὲν σὲ ἐκόλυσα κατ' οὐδὲν ἐγὼ δὲ θέλω βάλει εἰς τὴν ἄλλην πλάστιγγα τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν συγκοιμῶν σου σὲ δίδω τὴν ἀδειαν νὰ μὲ ἐναντιωθῆς εἰς ὅτι κρίνεις ἢ κατὰ πολλὰ βαρὺ, ἢ ἀνοίκειον νὰ συγκρατηθῆσθῃ μετὰ τῶν καλῶν. » Ἦρχισε λοιπὸν, ἀδελφέ μου, νὰ στοιβάξῃ καὶ αὐτὸς τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρήματα. Καὶ ποῖα δωρήματα; ὅποια ποτὲ δὲν συλλογιζόμεθα τόσον ἐτυφλώθημεν ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν! Ἐβρίθην εἰς τὴν πλάστιγγα τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὸ νὰ μὴ ἀποθῆναι μέχρι τοῦ νῦν, μολοντί πολλάκις νοσήσας, ὡς δώρημα τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὸ βλέπω με ἀπορούντα, Δὲν ἀνεγνώσας ποτέ, » μὲ λέγει τὴν Γραφήν; » « Ναί, » τὸν ἀπεκρίθην. « Ἐπειδὴ μετέφρασα μίαν Κατήχησιν, εἰς τὴν ὅποιαν συνήθροισα τὰ ὠραιοτέρα ρητὰ τῆς Γραφῆς. » « Μεταξὺ αὐτῶν, » μὲ λέγει, πρέπει νὰ εὐρηκῆς καὶ τὸ « Ἐν αὐτῇ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. » Ἀλλὰ τί κακὸν μου καιρὸν ἤθελα, πρωτοψάλτα, νὰ τὸν

ἐνθυμῶσα τὴν Κατήχησιν; Ἀρπάζει ἐν ἀντίτυπον (δὲν ἐξέσωσα ποῦ τὸ ἦδρεν εὐθύς) καὶ τὸ ρίπτει εἰς τὴν πλάστιγγα, ὡς δώρημα Θεοῦ καὶ αὐτοῦ. Ἐξήγησα νὰ ἐναντιωθῶ, προσησιθόμενος τοὺς μέγλους τῆς μεταφράσεως καὶ σπουδαζῶν νὰ δεῖξω ἀληθῶς ὅτι εἶνε πόνημα ἰδικόν μου καὶ ἔχι δώρημα ἄλλου ἀλλ' αὐτὸς μὲ ἀπεστόμωσε μὲ τὸ « Χωρὶς αὐτοῦ οὐ δύναμιθα ποιεῖν οὐδὲν » καὶ μὲ τὸ « Πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθεν ἐστι καταβαίνον » καὶ μὲ τὸ « Τὸ θελεῖν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι » καὶ μὲ ἄλλους μυρίους τόπους τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

Ἐθαύμασα, φίλε μου, πόσον ἦτο δυνατόν ἐν ταῖς Γραφαῖς ὁ ἀγγελος καὶ ποῦ ἀνέγνωσε τὴν Γραφήν, μὴ ὄντων (καθὼς ἐξέφρηται) ἐν οὐρανοῖς μήτε βιβλίων μήτε τυπογράφων. Ἀνέβασεν ἔπειτα εἰς τὴν πλάστιγγα τοὺς μακκρίτας γονεῖς μου μὲ πᾶσαν αὐτῶν τὴν προθυμίαν νὰ μὲ προμηθεύωσιν ὅλα τὰ μέσα τῆς σπουδῆς ἀνέβασε τοὺς καλοὺς μου συγγενεῖς καὶ τοὺς εὐεργέτας μου, ὡς τσαυτὰ τοῦ Θεοῦ δωρήματα ἢ σάλπιγγ' ἤρχισε νὰ κινήται ἐγὼ ἔτρεμον ὄλος, ἐνθυμούμενος τὸ « Οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν » ἀνακίθαι, τέλος, τὸν Δόμιον Κενν. Εἰς αὐτὰ ὅλα δὲν εἶχόν τι νὰ ἐναντιωθῶ ἔπειτα βλέπω τὴν λογίότητά σου πλησίον τοῦ ἀγγέλου, ἔτοιμον νὰ ἀναβῆ εἰς τὴν πλάστιγγα. Τότε ἀληθινὰ ἤρχισα νὰ φοβῶμαι, ὅτι ἔχω νὰ μείνω ἀναπολόγητος, μάλιστα βλέπω ὅτι διὰ τὸ ψῦχος (ἐπειδὴ ἦτο χειμῶν) ἦσσαν ἐνδεδυμένοι ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καταπεφορτισμένοι μὲ δύο βραχυτάτας γούνας καὶ εἶχες ἐπὶ κεφαλῆς σου καλουπάκιον, ἔχι ὡς τὰ σημερινὰ τῶν Χίων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ, ὡς ἐφόρει ὁ μακκρίτης Θεόδωρος ὁ Λακάνης, ὁ Χατζῆ Παντελής, καὶ ἄλλοι πρὸ τούτων. « Οὐαί, ἔλεγον εἰς ἐμέ! Ἄν ἀναβῆ ὁ πρωτοψάλτης μὲ τοιαύτην σκευήν, ἡ πλάστιγγ' ἔχει νὰ κλίνῃ ἐξἄπαντος. » Μὴ ἔχων τί ποιήσω, εἶπον τὸν ἄγγελον ὅτι δὲν στέργω νὰ σὲ ἀναβῆσθ οὕτως ἔχοντα ἐπὶ τῆς πλάστιγγος καὶ αὐτὸς, αὐθῆτα μου, χωρὶς νὰ χᾶτῃ καιρὸν, ἤρχισε νὰ σὲ ἐκδύνη ἐν πρὸς ἐν τῶν ἐνδυμάτων σου, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ μπινισίου καὶ κακινῶν εἰς τὸν χιτῶνα, εἰς πρόπον ὥστε σὲ ἀφῆκε γυμνόν, παντάγμουν ὡς ἐξήλθες ἐκ κοιλίας μητρὸς σου καὶ ὡς ἀπελεύθη εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν μητέρα τὴν γῆν. Μὲ ὄλην τὴν ἀπορίαν, εἰς τὴν ἐποίαν εὐρισκόμην, μὲ ἦτον ἀδύνατον νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα ἔχι μόνον διὰ τὴν γυμνότητά, εἰς τὴν ὅποιαν σὲ ἔβλεπόν, ἀλλὰ προσέτι καὶ διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ὅποιαν εἶχες, καὶ τὰς ἀράς τὰς ὅποιαις ἐξέγρεις κατ' ἐμοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ ψύχους. Τέλος πάντων, σὲ ἀνεδίωσα, τζιπ τζιμπλάκη, εἰς τὴν πλάστιγγα, κατὰ τὴν ἡελησίν μου, ἀλλὰ τί τὸ φέλος; μ' ὄλων τοῦτο ἡ τρυτάνη ἔκλυε πρὸς τὸ ἔδαφος. Καὶ ὁ ἄγγελος, θέλων νὰ μὲ κατασχῶν περισσότερο, « Λυτὰ » μὲ λέγει, « ὅσα συνεφόρτισα εἰς τὴν πλάστιγγα, δὲν εἶνε οὕτα τὸ ἐκατοστημόριον ἐκ πάντων, ὅσα σὲ ἐνηργήτησεν ἡ Πρόνοια, καὶ ἔμοις ὑπερβαίνουσιν ὅσα κακὰ ἐδοκίμασας. Γενεῶν λοιπὸν εὐγνωμονέστερος καὶ ἐνθυμου πάντοτε τὸ, « Τὶ ἀναποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἐδωκὲ μοι; » Καὶ ταῦτα τὰ λόγια ἦσαν τοῦ ἐνοπνίου τὸ ἐπιμύθιον. Ἐπειτα ἀνέπη πάλιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τσαυτὴν ταχύτητα, ὥστε, ἂν δὲν σὲ ἤρπαιον ἀπὸ τὸν πόδα, διὰ νὰ σὲ ἐλάττω ἀπὸ τὴν πλάστιγγα; ἦθελε βέβαια σὲ συνανακίθαι μαζὴ

του, καὶ Κύριος εἶδεν, ἂν ἐκατέβαινες πλέον. Αὐτὸ τὸ ἔκαμα ἔχι φωνήσας τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνοδὸν σου, ἡ ὅποια ἤθελε βέβαια σὲ ἀξιώσει μὲ τὸν Ἐνώχ καὶ τὸν Ἠλίαν, μὲ προσθήκην νέας ἐσότης εἰς τὸ μνηολόγιον ἀλλ' ἀπορῶν τί ἐμελλὰ νὰ γενῶ χωρὶς τῆς λογιότητός σου. Ζῆθι λοιπὸν εὐδαιμόνως καὶ μένε ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διὰ τὴν οἰογέμετάν σου καὶ διὰ τὸν φίλον σου.

Η ΕΚ ΣΜΥΡΝΗΣ

εἰς τὸ Καύστρινόν καὶ τὸ Μαιάνδριον πεδίον ἐκδρομῆ. (Συνέχεια ἀπὸ σελ. 17).

Ν α σ λ ι .

Νασλί ἄνω καὶ Νασλί κάτω εἰσὶ δύο κοινότητες χωρισταί, ἕκαστη διαχωρίζεται ἐνὸς τετάρτου ἴσως ἀπόστασις.

Τὸ ἄνω Νασλί συνοικήσθη οὐχί πρὸ πολλοῦ καί, ὡς μοὶ εἶπον, μάλιστα πρὸ 60—70 ἐτῶν, διότι οἱ Ὀθωμανοὶ δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ συνοικήσωσι μετ' αὐτῶν.

Τὸ ἄνω καὶ νέον Νασλί κεῖται βόρειονανατολικῶς τοῦ Ἀϊδινίου καὶ ἀπέχει αὐτοῦ 9—10 ὥρας. Ἐἶνε πόλις μικρά, ὡς ἡ τοῦ Ὀδεμησίου, ἔχει ἰκανὰς ὠραίας οἰκίας, δρόμους εὐθυγραμμῶς καὶ ἐσχάτως λιθωστρωθέντας. Ἔχει ξενώνας (χάνια) ἰκανοὺς (α), ἐν οἷς πρωταεὶ τὸ τοῦ Χ. Μιχαήλ Δ. Σερεμὲ τοῦ Λεοσίου, καὶ ἀριθμεῖ (ὡς μ' εἶπον) 250 οἰκογενεῖας ὁμογενῶν, τῶν πάντων ὁμοῦ ἀποικῶν ἐκ Φιλαδέλφειας καὶ ἰδίως ἐκ τῶν νῆσων. Ἐν τοῖς νησιώταις τούτοις πλεονάζουσιν οἱ ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Λέσβου, ἦς τινος τὰ ἐσκαρμένα τέκνα ἀπηρητήσασαν καὶ εἰς Θῆρα, εἰς Ὀδεμησίον, εἰς Ἀϊδινίον (ἐπίσης πλεονάζοντα) ὡς δ' ἐβεβαιώθη, καὶ ἐσωτερικώτερον ἔτι, εἰς Σαράκιοι, εἰς Καρῆσσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐσωτερικώτερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἀποκατέστησαν καὶ ζῶσιν οἱ τῆς πολλὰ ἡλικίως παρημελημένης καὶ ἡδικημένης δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Λέσβου κάτοικοι, ἐνῷ ἐφρονουμέν (ὡς ἐν τῇ φίλῃ Προσῶφ πρὸ καιροῦ ἐγράφον) ὅτι μόνον εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρασίας εἰσὶν ἐσκαρμένοι.

Τὸ Νασλίον οὐχί πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπέκτησεν ἐκ βάρων ἀνεγερθέντα ναὸν περικαλλέστατον, μὲ διακόσμησιν ἐσωτερικὴν ἱκανὴν καὶ ἰδίως μὲ ὠραία ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου ζωγραφήματα. Ὁ ἱερὸς ναὸς τοῦ Νασλίου ἔχει περίβολον εὐρύτατον, πρὸς τὴν βόρειον ἀκρᾶν τοῦ ὁποῦ ὑπάρχουσι τὸ νεώδηρον καὶ κομψὸν δημοτικὸν σχολεῖον, τὰ δωμάτια τῶν ἱερέων καὶ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων. Ἐπειδὴ δ' ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ὑψηλὸν ἄφρονον, φρονεῖς καταβάλλεται ἵνα δευδρορυτευθῆ ἔτι μᾶλλον καὶ ἀποκατασταθῆ ἔτι τερπνότερος. Ἀπαντεῖ οἱ ἐν Νασλίῳ ὁμογενεῖς εἰσὶν εὐποροὶ καὶ πνευματώδεις λίαν, ἀλλ' ἀτυχῶς στερεοῦνται καὶ οὕτοι τοῦ προδευτικῶ συνασπισμοῦ τῆς Χριστιανικῆς ἀρετῆς τῆς ἐθνο-

(α) Κατὰ τὰς 4—5 ἑβδόμης ἡ ἐκ τῆς ἀπροσεξίας σιδηροδρομοῦ τινος ἐπρωγεῖται πυρκαϊὰ ἀπέτεφρυσεν τρία ταμῆα, 11 γόνα καὶ 400 ἐργαστήρια ἐν τῇ ἀγορᾷ.

οίου ομοιότητας, δι' ἧς καὶ μόνος θὰ ἤδυναντο νὰ προνοήσωσι περὶ πολλῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, περὶ παρασκευασίου π. γ., περὶ ἐλληνικῆς σχολαίου κτλ.

Ἐν Νασλίῳ ὑπάρχουσι δύο ἀξιοῦμαι κύριοι, πρὸς οὓς μαγίστη χάρις ἐρεῖται δι' ὅσας καταβάλλουσι φροντίδας πρὸς δι- ἄσπασιν ἀρχαιοτάτων νομισμάτων καὶ ἄλλων τοιούτων. Ἀμφότε- ροι οὗτοί εἰσι κλοβηταὶ καὶ φιλογενεῖς, ἀλλ' ἀτυχῶς! οὐδε- μίας αἰτίας ὄντι, μικροπλοτημιῶν ἕνεκα (ὅτι ἄλλων ἴσως ἐρεθισ- μοί) οἱ δύο οὗτοι ἀξιοῦμαι κύριοι εὑρίσκονται εἰς διάσπασιν, ἥτις συντελεῖ ἕνα παρεμποδίζῃ πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ προοδευτικὸν διὰ τὸ Νασλίον. Ἐνταῦθα οἱ ἀδελφοὶ Ἀρμένιοι εἰσὶν ὀλίγοι, συζῶσι μετὰ τῶν ἡμετέρων φιλικῶς, ἔχουσι μικρὰν ἐκκλησίαν καὶ σχο- λείον μικρότερον, ἄνω ἐπισκοπῆθεν μετὰ τῶν φίλων Ν. Ἀθρά- μογλου καὶ Κ. Νικολαΐδου ἐμείνικαν ὑπερευχαριστημένοι ἀπὸ τῆν ὀδωτικῆν συμπεριφορὰν τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἐθνάρχου τῶν.

Τρεῖς ὄρας μικρὰν τοῦ Νασλίου ὑπάρχουσι τὰ ἀρχαῖα Μά- σταυρα, ἄνω συνεισέφεραν ἕκ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν μὲγα μέρος εἰς τὸν ἱερόν ναὸν τοῦ Νασλίου.

Ἀφροδιτιάς, σήμερον Γέρον.

Ἡ ποτὲ ἐπίσημος αὕτη πόλις ἀπέχει τοῦ Νασλίου 12 ἕως 13 ὤρας καὶ καλύπτεται ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ πλοῦσα αὐτῆς ἐρεί- πια. Ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὃς εἶχε μεταποιηθῆ εἰς Χριστιανι- κὸν ναόν, ἀνῆκει (μοὶ φαίνεται) εἰς τὴν ὠραιότεραν ἐποχὴν τῆς ἐλληνικῆς τέχνης. Σήμερον σώζονται μόνον 18 στήλαι αὐτοῦ, σχηματίζουσαι δύο παραλλήλους σειρὰς καὶ ἀπέχουσαι ἀλλήλων 18 μέτρα. Αἱ 16 τῶν στηλῶν τούτων εἰσὶν ὄλως σώαι καὶ εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ (τοῦ νάρθηκος οὕτως εἰπεῖν) ὑπάρχει ἀλλή σερὰ μικρῶν κορινθιακῶν στηλῶν, εἰς τὰς βάσεις τῶν ὅποιων εἰσὶ τοποθετημένοι μικροὶ καὶ κομψότατοι στηλοβάται.

Πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ μέρη αὐτοῦ βλέπει τις δύο μεγάλας δεξιαμένας ἕκ λευκοῦ μαρμάρου, 4 μέτρων διαμέτρον ἔχουσας, καὶ ὀλίγων ἔμπροσθεν λέοντα κοιμώμενον. Συντήρηματα παντο- εἶδη ἕκ λευκοῦ μαρμάρου εἰσὶν ἐσπαρμένα περὶ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης.

Ἐκεῖ που πλησίον ὑψοῦται μνημεῖον κορινθιακῆς τέχνης, συν- ιστάμενον ἕκ 4 στηλῶν, αἵτινες ὑποδοσκάουσι τὸ ἀέτωμα τῆς οἰκοδομῆς· τὸ διάκωμα αὐτῆς εἶνε περιτριγυρισμένον ἀπὸ στηλας Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ καὶ ἡ θέσις αὕτη σήμερον διαχωρίζεται ἀπὸ πέσσαρας φράγτας.

Ἄπαν τὸ περιωθὲν τοῦτο περίσπλον ἀπικρίθεται ἀπὸ 41 στηλας. Πρὸς τὸ Β. Α. μέρος τῆς πόλεως ὑπάρχει τὸ σταδίον, ἔνω συντηρεῖται εἰσὶ ἐν καλῇ καταστάσει· ἔχει μέτρος 22 μέτρων, καὶ 26 διασωθεῖσαι σερὰὶ βαθμίδων παρισκαμῶσι τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ.

Νέα Ἐφεσσος.

Ἡ Νέα Ἐφεσσος ἀπέχει τοῦ σταθμοῦ Ἀλιζιῆ 2 ὤρας. Τὰ ἐν τῷ μεταξὺ εἰσὶν ὄλως ἀκαλλιέργητα καὶ μόνον περὶ τὰ πέριξ καὶ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀπαντᾷ τις ἀμπελωνίας τινας. Ἡ νέα αὕτη πόλις (Nova scythia) ἦτο ἄλλοτε ἢ πλησιέστερα καὶ κυριώ-

τέρα ἀποθήκη τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, ὅπερ τῆ ἀφῆρσεν ἤδη ἡ Σμύρνη διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ πρὸς τὸ ἐμ- πόριον καταλλήλος θέσις τῆς συνέτεινε ν' ἀποκτήσῃ (πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως) τὰ εὐρύχωρα καὶ ὠραῖα λιθόκτιστα καὶ ὄλο- σκεπῆ παρακμάσαντα ἤδη γῆνια. Τὰς τουρκικὰς συνοικίας καὶ τὴν πλαιῖαν ἀγορὰν περιβάλλει τείχος, ὅπερ εἶχεν ἐπισκευασθῆ δι' ἀγγαριῶν κατὰ τὴν ἐπανόστασιν τὴν ἐλληνικῆν.

Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως (λέγεται) ὑπῆρχον ἐν Ν. Ἐφ. 1,500 οἰκογένηται χριστιανικά, εὐποροῦσαι καὶ ἀκμαζουσαι, ἐν ᾧ σῆ- μερον μόλις ἔχει τὰς πᾶσας 800.

Ἐκτὸς τῆς ἐξχωγῆς τοῦ περιφήμου αὐτῆς χαλδᾶ, τῆς στα- φίδος καὶ τῶν κρασιῶν, οὐδὲν ἄλλο ὡς ἴδιον προϊόν ἐξάγει.

Οἱ ἡμέτεροι κατόικουσι καὶ κατοικοῦσιν ἐξῶθεν τοῦ τείχους εἰς τὰ πρηνῆ μέρη βουνοῦ καὶ αἱ οἰκίαι φαίνονται ὡς νὰ κείνται αἰ μὲν ἐπὶ τῶν δέ, ἀποδλέπουσαι αἰ πᾶσαι σχεδὸν πρὸς βόρραν, ἔχουσαι ὑπ' αὐτάς τὴν καθαρὰν θάλασσαν τοῦ Ἐφείσου κόλπου καὶ ποιούσαι νὰ ὀμοιάζῃ ἢ νὰ εἴη αὕτη πόλις πρὸς τὴν δευτερεύου- σιν πόλιν τῆς Λέσβου, τὴν ἀρχαῖαν Μήθυμναν τὴν ἦδη Μύλυ- βον κληομένην. Οἱ ὁμογενεῖς τῆς Ν. Ἐφ. ἔχουσι ναὸν εὐρύτα- τον περικαλλέσαντον καὶ συντηρῆν τινα χριστιανικῆν εἰς τὸν εἰσ- ερχόμενον ἐπιβάλλοντα· λέγουσιν ὅτι ἐκτίσθη ἐντὸς 90 ἡμερῶν (ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν ὀλικῶν μέσων) καὶ ὅτι ἐσυληθῆ κατόπι πολλῶν καὶ ὑπὸ τῶν κρατούντων. Σήμε- ρον πάντα τὰ συληθέντα ἀντικατεστήθησαν φιλοτιμῶς πᾶν, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἀνάγκη ἐπισκευῆς περὶ τὰ στεγάσματα, τὰ κολιῶ- ματα καὶ εἰς ἅπαντα τὸν ἐσωτερικὸν χώρον.

Ἡ ἀρχαία καὶ μεγάλη Ἐφεσσος συνεισέφεραν εἰς τὴν ἀνέγερ- σιν τοῦ ναοῦ τῆς Ν. Ἐφ. ἵκανὰ ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς. Τρεῖς ἱερεῖς καὶ εἰς ἱεροδιάκονος ὑπηρετοῦσιν ἐν αὐτῷ, ἔχοντες καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ὀρησκαιτικῶν πράουσιαν τοῦ παρακμαίμενου τῆ ἀκλιησῖα νεοδ- μήτου μικροῦ ἄλλ' ὠραίου καὶ εὐαέρου νοσοκομείου, ὅπερ τιμᾷ λίαν τὴν μικρὰν ταύτην ὁμογενῆ καὶ διάδοχον τῆς μεγάλης Ἐ- φέσου κοινότητος.

Ἐχουσιν οἱ Ἐφεῖοι σχολεῖον Ἑλληνικόν, ὅπερ διευθύνει καὶ ἐν ᾧ διδάσκει πρὸ 7 ἐτῶν διδάσκ. ἵκανός, ὁ φιλογενὴς κ. Δ. Μ. Γεράτσου, σχολεῖον δημοτικὸν ὑπὲρ τοὺς 130 μαθητὰς γραμμα- τικῶν, καὶ παραθεναγωγεῖον κομψόν, εἰς ἔνω διδάσκει μία διδά- σκαλος καὶ μαθητεύουσι μαθητρία 70.

Ἐμπροσθεν τῆς Ν. Ἐφ. καὶ εἰς ὄλως μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Φηρᾶς ὑπάρχει μικρὰ νῆσος ἐν τῇ Ουλάσση, ἥτις ἅπαντα περιβάλλεται ἀπὸ τείχος ἱκανῶς ἰσχυρὸν καὶ εἰς τὸ μέσον φέρει πύργον διώροφον, πρὸς τοὺς βενετικούς ὀμοιάζοντα. Οὕτε ἐπι- γραφῆ οὔτε ἄλλο τι ἐπίσημον ἀπαντᾷται, ἐκτὸς μιάς ἐπιγραφῆς ἀρμενικῆς ἐπὶ τινος τῶν Δ. Μ. προμαχῶνων εὐρισκαμένης, παρὰ τῶν τῶρων ἀρχιεραθείσης καὶ δηλούσης τὸ ἐσπασμένον καὶ κα- τεπεῖγον τῆς τεχνίσεως.

Πρὸς τὴν βόρειον πλευρὰν ὑπάρχει μέγας φανὸς ἀναπτύμενος καθ' ἐλάχιστην ἐσπέραν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ παρακμαίνοντος ἀποστράτου, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐνδεχομένων θαλασσιῶν κινδύνων.

Ἡ νῆσος αὕτη καὶ τὰ τείχη τῆς, εἶπον μοι οἱ συνοδεύοντές με, ὅτι πωλοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ 300 μόνας λίρ. 11

Ἄν ἡ Νέα Ἐφεσσος εἶχε τὴν πρώτην κίνησιν τοῦ ἐμπορίου τῆς, ἴσως θὰ ἠγχορᾶξε τὴν ὄλως στραγγιγὴν περιφέρειαν ἔχουσαν περιτειχισμένην κτύτην νῆσον καὶ ὄχι μετέφερον εἰς τὸ εὐκατερέ- τον ἐκεῖνο μέρος τὸ νοσοκομείον τῆς ἢ ὄχι ἐσύστηνεν ἐκεῖ τι οἰκοτροφεῖον.

Ἡ νῆσος αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν αἰθ. Κυβέρ- νησιν ὡς πυρκαποθήκη, ὡς σχολὴ στρατιωτικῆ ἢ ναυτικῆ κτλ.

Ἡ κοινότης τῆς Ν. Ἐφ. (ἔλεγον μοι) ἦτο εὐτυχεστέρα καὶ εὐδακμονεστέρα ἄλλοτε, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἀκμὴν κίνησιν τοῦ ἐμπορίου τῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὀμόνοιαν καὶ τὸ ζωηρότερον αἰσθημα τοῦ συνακτισμοῦ, δι' οὗ κατόρθωσαν τὰ πολλὰ καὶ δύσ- κολα ὑπὲρ τῶν κοινῶν τῶν.

Τὸ αἰσθημα τοῦτο δυστυχῶς! τοσοῦτον ἐσχατῶς ἀψυχρῶνθη, ὥστε κατήνησαν, περὶ μηθάνος σπουδαίου προκειμένου, οἱ πᾶν- τες νὰ ὑγκαθίσταν εἰς δύο ἐθνοθρόους μερίδας, ἀντιπρακτοῦσας ἀλλήλους καὶ ἐπομένως ὀπισθοδρομῆσιν ἀντὶ προόδου εἰς τὴν κοινότητα ἐπιπεροῦσας. Τὰ τοιαῦτα εἶσι λυπηρὰ ἀλλ' ἄς ἐλαπί- σωμεν εἰ ἢ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις δὲν ὄχι διακρίσῃ ἐπὶ πολὺ!

Ἐν Ν. Ἐφ. ἄπικαι αἱ Κυβερνήσεις ἔχουσι τοὺς πράκτορας τῶν, οἵτινες προτατεύουσι τὰς υποθέσεις τῶν ὑπακόων τῶν. (ἀκολουθεῖ). Δ. Α. Μ. Χαριτζῆς.

Η ΝΕΚΡΟΚΕΦΑΛΗ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐρημέριός τις ἠτχολεῖτο περὶ τὴν ταρῆν ἑνὸς τῶν ἐνοικιῶν του τὸ σῶμα τοῦ μακκαρίτου ἦτο ἡδὴ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ τάφου. Ἐθελπέ τις εὐφρόνη μίθῃν τὰς νεκροκεφαλὰς καὶ τὰ ὄπτα, τὰ ὅποια ὁ νεκροθάπτης εἶχεν ἐκβάλλει ἐκ τῆς γῆς διὰ νὰ θέτῃ τοὺς νεκροὺς ἐρχομένους· διότι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τάφον πρέπει νὰ πα- ραχωρήσῃ τὴν θέσιν εἰς ἄλλους. Πάντες οἱ περιεστώτες περιμέ- νοντες νὰ τελεῖσθῃ ὁ νεκρώσιμος ὕμνος συναηροσθησαν καὶ ἐθε- ῶρον τὰ ἀνθρώπινα ἐκεῖνα κρανία, τὰ ὅποια πίπτοντα ἐντὸς ὀ- λίγου τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δέ ἐμῶν νὰ γίνωνιν ἀρκυὴ ἀπὸ τοὺς ζῶν- τας. Ἄλλ' ὅ τοῦ θαύματος! αἶφνης ἐν τῶν κρανίων ἐκεῖνων φαί- νεται κινούμενον. Ἡ συνάθροιστις ὀλόκληρος κυριεύεται ὑπὸ φρί- κης· τὰ βλέμματα ἀνταλλασσόμενα τιχῶς ἐπιχειροῦνται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ προξενήσαντος ἐντόπωσιν εἰς αὐτὰ. Ἐν τούτοις ἢ νεκροκεφαλῇ κινεῖται ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον καὶ φαίνεται στρεφόμενη ἀπειλητικῶς πρὸς τοὺς θραπέας, τοὺς τομῆσαντας νὰ ταρᾶσιν τὴν ἡσυχίαν τῆς. Μάλιστα προχωρεῖ μετ' οὐ πολὺ ὡς διὰ νὰ ζητήσῃ λόγον διὰ τὴν προσγενομένην εἰς αὐτὴν ὕβριν. Οἱ περιεστώτες δὲν δύνανται νὰ κτισχύσασιν τοῦ τρόμου, ὅστις τοὺς ἐκυρίευσεν· οἱ μὲν φεύγουσιν ἀφίνοντες ὀξείας κραυγᾶς, οἱ δὲ προσ- πίπτουσιν ἐπιταλούμενοι τὸν θεῖον ἔλεον δι' ἐκκευῶν καὶ διὰ τὸν νεκρὸν, οὗτινος ἢ κεφαλῇ προχωρεῖ πάντοτε. Τότε ὁ ἱερεὺς καμνων τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἀνακράζει «Κεφαλῇ, ἐξορκίζω σε ἵνα σταθῆς». Ἡ κεφαλῇ ὑπακούει καὶ στρέφεται πρὸς τὸ ἄλλο

μέρος πάραυτα.... Εἶδον ἐξαρχόμενον τότε εἰς αὐτῆς ποτικῶν, ὅστις τρομάξας ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ ἱερέως ἐχάθη εἰς τιχὰ ἐκεῖ πλησίον ἐπήν.

Ι. ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΘ.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Γεδεών, καθ' οὓς οἱ Μαδιανῖται ἔρ- παζον ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλῖτας βοσκήματα καὶ γεννήματα ἀδικαί- κως, συνέθη μεγάλη σιτοδεία εἰς τὴν γῆν Χαναάν. Ἐνεκα δὲ ταύτης ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν γῆν Μωάβ ἀνήρ τις ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως Βηθλέεμ, παραλαβὼν μετ' ἑαυτοῦ τὴν τε γυ- ναῖκα καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς. Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ ὀνομάζετο Ἐ- λιμέλεχ, ἢ δὲ γυνὴ Νοαμμείν. Οὗτοι διέτριψαν τὸσον καιρὸν εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὥστε τέλος πάντων ἀπέθανεν ὁ Ἐλιμέλεχ. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο τοῦ υἱοῦ, οἵτινες εἶχον νομπεσθῆ Μωαβίτιδας γυναικάς, ἀπέθονον καὶ αὐτοὶ μετὰ δέκα ἔτη. Ἐμείνει λοιπὸν μόνη ἡ καλὴ μήτηρ Νοεμμείν, ἀλλ' ἄνω ἀνδρὸς καὶ παιδίων. Ἀκούσασα δὲ, ὅτι ὁ Θεὸς εὐσπλαγίσθη πάλιν τοὺς Ἰσραηλῖτας καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἄρτον εἰς βρώσιν, ἀμέσως ἠτοιμάσθη ἵνα ἐπι- στρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα τῆς Χαναάν. Πῶθέησαν δὲ νὰ τὴν συνο- δεύουσι καὶ αἱ δύο γυναῖκες αὐτῆς, Ὅρρά καὶ Ρουθ καλούμεναι.

Ἀφοῦ δὲ αὐταὶ ἐπαιρέθησαν μετ' αὐτῆς ἵκανὸν διάστημα ὁρό- μου, τότε εἶπεν ἡ Νοεμμείν πρὸς αὐτάς: «Ἐπιστρέψατε πλέον εἰς τὰς οἰκίας πρὸς τὰς μητέρας σας, καὶ ὁ Κύριος νὰ σᾶς ἐλε- ῆσῃ, ὅπως καὶ εἰς ἡλεῆσατε ἐμὲ καὶ τοὺς τεθνηκότας ἀνδρας σας. Εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Κύριος, ὥστε νὰ εὐρήσῃ ἀνάγκασιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὅποιους θέλετε λάβει. Ταῦτα δὲ εἰπούσα κατατίλησεν αὐτάς. Ἀλλ' ἐβόησιν ἠργίμως νὰ κλιῖται μετὰ τῆ φωνῆ καὶ νὰ λέγωσι: «Θέλωμεν νὰ ἔλθωμεν μετὰ σοῦ εἰς τὴν πατρίδα σου.» Ἡ δὲ Νοεμμείν εἶπεν: «Ἐπιστρέψατε, θυγα- τῆρες μου· δικαί θέλετε νὰ ἔλθῃτε μετ' ἐμοῦ; Ἐγὼ δὲν δύναμαι πλέον νὰ σᾶς βοηθήσω. Τὰ ἰδικὰ σας θεῖνὰ θέλουσι μεγαλύνει μόνον τὰ ἰδικὰ μου. Ὁ Κύριος ἐπισώρευσεν ἐπ' ἐμοῦ πικρίας μεγάλας. Πλοῦσαι καὶ εὐδαίμων ἦλθον πρὸς σᾶς, πτωχὴν καὶ ἐγ- καταλελειμμένην μετ' ἐπανάγης ὁ Κύριος εἰς τὰ ἴδικα.» Τότε, ἀφοῦ ἔβλεψαν καὶ αἱ τρεῖς γαστρώτερον, ἡ Ὅρρά, κατατίλησσαν τε- λευταίον τὴν πενήθειαν τῆς ἀπεχαιρέτησεν αὐτὴν καὶ ἐπιστρέψεν εἰς τὰ ἴδικα. Ἡ δὲ Ρουθ ἔμεινε ἀκαματος εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς.

Μετὰ ταῦτα εἶπεν ἡ Νοεμμείν πρὸς τὴν Ρουθ: «Ἰδοὺ, ἡ σύν- νομός σου ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς· ὕπαινε καὶ εὐ μετ' αὐ- τῆς.» Ἡ δὲ Ρουθ εἶπε: «Μὴ με ἐμιλῆς πλέον περὶ ἐπιστροφῆς, διότι ἔπου ὑπάγεις εὐ, ἐκεῖ ἐρχομαι καὶ ἐγὼ. Τὸ ἔθνος σου εἶνε ἔθνος μου καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου. Ὅπου σὺ ἀποθᾶνῃς, ἐκεῖ θέλω νὰ ἐνταφιασθῶ καὶ ἐγὼ. Οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ μὲς ἀπο- χωρήσῃ εἰμὴ ὁ ὀάνατος.» Ἀφοῦ λοιπὸν εἶδεν ἡ Νοεμμείν, ὅτι ἡ Ρουθ εἶχε σταρεῖν ἀπόφασιν νὰ μὴ φύγῃ ἀπὸ πλησίον τῆς, ἐπιώ- πησε καὶ δὲν ἐλάλησε πλέον οὐδὲ λέξιν περὶ ἐπιστροφῆς. Πό-

Ἐστίναι δὲ ἕωσαν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔβλεψαν πάλιν καὶ κατεφίλησεν ἡ Ὁραφὰ τὴν πενθερὰν αὐτῆς· ἡ δὲ Ρουθ προσκολληθῆναι εἰς αὐτήν. Καὶ εἶπεν ἡ Νοεμμείν· Ἴδού ἡ ἀννυμφὸς σου ἐπίστρεψε πρὸς τὸν λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῆς· ἐπίστρεψον καὶ σὺ κατόπισιν τῆς συννύμφου σου.
(Ρουθ. Α', 14, 15.)

σον ἀξιολόγητος εἶνε ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀδόλος ἀγάπη τῆς Ρουθ πρὸς τὴν πενθερὰν τῆς! καὶ τίς δὲν πρέπει νὰ υπερτιμᾷ τοιαύτην πίστην, φιλόφρονον, τιμὴν καὶ ἀκεραίαν ψυχὴν;

Ἡ Νοεμμείν καὶ ἡ Ρουθ ἔφθασαν ἐμοῦ εὐτυχῶς εἰς τὴν Βηθλεὲμ. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο καιρὸς θειαμοῦ, εἶπεν ἡ Ρουθ πρὸς τὴν Νοεμμείν· «Ἐάν σοι ἦνε ἀρεστόν, ἐπιτρέψον μοι νὰ ἐξέλθω εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ συναΐξω στάχυα, ὅσα μένουσι διεσκορπισμένα κατόπισιν τῶν θειστών. Ἴσως δὲ εὐρεθῆ καὶ φιλόφρονος

τις οἰκογενειάρχης καὶ μοι δώσῃ τὴν εἰς τοῦτο ἄδειαν.» Καὶ ἡ Νοεμμείν εἶπε· «Ναί, θυγάτηρ μου, ὑπαγε.» Ἡ δὲ Ρουθ ἐξῆλθεν ἀμέσως καὶ ὑπῆγε νὰ σταχυολογῇ κατόπισιν θειστών τικων. Ἄλλ' εὐδοκίᾳ Θεοῦ βέβαια ἡ Ρουθ κατ' εὐθεῖαν ἦλθε νὰ σταχυολογῆ εἰς ἀγρὸν ἀνήκοντα εἰς τὸν Βοῶζ, ἀνδρα κατ' ὑπερβολὴν ἀγαθὸν καὶ μυριέπλουτον, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει τὴν ἔρην ἐκείνην ἐκ τῆς Βηθλεὲμ πρὸς τοὺς θειστές του, τοὺς ἐποίους ἰδὼν εἶπεν· «Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν!» Καὶ οἱ θειστικὶ ἀπεκρί-

θησαν· «Ὁ Κύριος νὰ σὲ εὐλογῆσῃ.» Ἐπειτα ἠρώτησε τὸν ἐπιστάτην τῶν θειστών, λέγων· «Τίς εἶνε ἡ συλλέγουσα ἐκεῖ στάχυας;» ὁ δὲ ἀπεκρίθη· «Ἐἶνε ἡ Μισαβίτης ἡ μετὰ τῆς Νοεμμείν ἐλθοῦσα, ἡ ὅποια παρεκάλει νὰ τῇ δοθῆ ἄδεια, διὰ νὰ συλλέγῃ τοὺς ἐναπολειπομένους στάχυας κατόπισιν τῶν θειστών. Ἐξ ἔρωτου βαθέος περιφέρεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ συνάγει ἀδικήτους, ὅτι εὐρίσκει χωρὶς οὔτε στιγμὴν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν.»

Τότε ὁ Βοῶζ καλέσας αὐτὴν εἶπεν· «Ἀκουσον, κόρη μου. Μὴ ὑπάγῃς εἰς κανένα ἄλλον ἀγρὸν, διὰ νὰ συνάξῃς στάχυας ἐκτὸς τοῦ ἰδικοῦ μου. Ἀκολούθει τὰς παιδίσκάς μου καὶ ὑπαγε κατόπισιν αὐτῶν πανταχοῦ, ὅπου θερῶσσι. Τοὺς δὲ δούλους μου θέλω προσταῖσαι νὰ μὴ σὲ ἐνοχλήσωσιν εἰς τὸ παραμικρὸν. Καὶ ἔστιν διψᾶς, πίνε ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων πίνουσι καὶ οἱ ἀνθρώποι μου.» Ἡ δὲ Ρουθ, πεσοῦσα ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπε· «Πῶς ἤξιώθην νὰ εὐρίω τσαυτὴν χάριν ἐνώπιόν σου, Κύριε, ἐνὼ εἶμαι ξένη;» Ὁ δὲ Βοῶζ εἶπεν· «Ἐμαθὸν ἴδω, ὅσα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός σου ἔκαμες εἰς τὴν πενθερὰν σου. Εἴθε αὐτὸς ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, πρὸς ὃν κατέφυγες, νὰ σὲ ἀνταμείψῃ κατὰ τὰ ἔργα σου.» Καὶ ἡ Ρουθ εἶπε· «Δι' ἐμὲ εἶνε ἰκανὸς μισθός, ὅτι εὔρον χάριν ἐνώπιόν σου. Μὲ ἐπαρηγόρησας κατ' ὑπερβολὴν, λαλήσας τσαυτὸν φιλαφρόνως πρὸς ἐμὲ τὴν ἐλαχίστην τῶν ὑπηρετριῶν σου.»

Ἐπιστάσης δὲ τῆς ἕρας τοῦ γεύματος, εἶπεν ὁ Βοῶζ πρὸς αὐτήν· «Ἐλθέ καὶ φάγε μεθ' ἡμῶν καὶ βούτησον τὸν ἄρτον σου εἰς τὸ ἐξέλδιον.» (Τὸ ὅποσον εἰς τὰς ἑσπέραις τοῦ καλοκαιρίου ἡμέρας εἶνε ἐξαιρετικῶς ὑγιεινόν.) Ἐβάθησε λοιπὸν ἡ Ρουθ πλησίον τῶν θειστών, ὁ δὲ Βοῶζ τῇ παρέθηκε τὴν τροφήν, ἐκ τῆς ἑποίας φαγοῦσα, ἐπάτησε καὶ διὰ τὴν πενθερὰν τῆς. Ἐπειτα πάλιν ἐγενετο σκάνδαλον, καθὼς καὶ τὸ πρότερον. Τότε ὁ Βοῶζ προσέειπεν ἐν νέου τοὺς δούλους του καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς· «Ἀφίνατε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐξεπίτηδες στάχυα ἀπὸ τὰ δρόγματα, διὰ νὰ ἡμπορῇ ἀρυστέλως νὰ τὰ συνάξῃ χωρὶς νὰ ἐρυθρίῃ· σεῖς δὲ μὴ τὴν μέμνησθε διὰ τοῦτο.» Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ρουθ ἐξήκολούθησε συνάξουσα μᾶλιν ἐσπέρας. Ἐπειτα δὲ τιναζάσα τὰ ἀστάχυα μετὰ τὸ ραβδίον, ἔλαβε τρία μέτρα κριθῆς τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην.

Ὁ Βοῶζ, φίλοι ἀναγνώσταί, ἦτον εὐεργετικὸς ἀνθρώπος. Διότι, καθὼς βλέπομεν ἐκ τῆς ἱστορίας ταύτης, ἐλάλει φιλοφρόνως μετὰ τοὺς πλεονεχιστοὺς ἀνθρώπους, ἐψώμιζε τοὺς πεινῶντας, ἐπότιζε τοὺς διψῶντας, καὶ ταῦτα ἐπραττε μετὰ τὴν κοσμιότητα, ὥστε οὐδ' αὐτοὶ οἱ εὐεργετούμενοι τὸ ἐνόουν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ρουθ παρίσταται ἐνταῦθα λαμπρότατον παράδειγμα τῶν λαμπροτέρων ἀρετῶν, διότι εἶνε τόσο εὐπειθής, τόσο σεμνή, τόσο κοσμία καὶ τόσο εὐργώμων, ὥστε σπανίως ἀπαντῶνται τοσαῦται ἀρεταὶ εἰς ἓν ὑποκείμενον ἡνωμέναι!

Ἡ Ρουθ ἔφερεν ἥδη τὸ συναχθὲν κριθάριον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν πενθερὰν τῆς, ἕνα δὲ καὶ ὅτι ἐπράτησεν ἀπὸ τὸ γεῦμα. Τότε εἶπεν ἡ Νοεμμείν· «Καὶ ποῦ ἐβόναξες σήμερον τὰς ἀστάχυας; Εὐλογημένος νὰ ἦεν ἐκεῖνος, ὅστις σὲ ἠλέησεν.» Καὶ ἡ Ρουθ εἶπεν· «Ὁ ἀνθρώπος, εἰς τοῦ ὁποίου

τὸν ἀγρὸν ἐσταχυολογήσα, ἐνομάζεται Βοῶζ.» «Συγγενὴς μὰς εἶνε, εἶπεν ἡ Νοεμμείν. Ὁ Κύριος νὰ τὸν εὐλογῆσῃ διὰ τὴν καλοσύνην του. Ἦτο πάντοτε συμπαιθεὶς πρὸς τοὺς ἰδικούς μας, ἐν ὅσῳ ἔζων, ἀλλὰ καὶ τότε μετὰ τὸν θάνατον των δεικνύει καὶ πάλιν πρὸς ἡμᾶς τόσα καλά. Ὡ κόρη μου! πάντοτε μετὰ τὰς δούλας του νὰ ὑπάγῃς εἰς σταχυολογίαν διότι ἂν εἰς ξένον τινα ἀγρὸν ὑπάγῃς, εἶνε πολὺ πιθανὸν νὰ σοὶ συμβῆ τι δυσάρεστον.» Καὶ ἡ Ρουθ ἀπεκρίθη· «Πάντα ὅσα μετὰ προσταῖσας, θέλω τὰ ἐυλαΐζει.»

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Ρουθ κατ' ἡμέραν μετὰ τὰς ὑπηρετρίκας τοῦ Βοῶζ καὶ συνέλεγε στάχυας, ἕως οὗ τὰ κριθάρια καὶ σιτάρια συνηχθῆσαν εἰς τὰς ἀποθήκας. Παρελθόντος δὲ τοῦ θειρισμοῦ, εἶπεν ὁ Βοῶζ πρὸς αὐτήν· «Θύγατερ, εὐλογημένη εἶσαι παρὰ τοῦ Κυρίου. Ὁλοῆ σου ἡ διαγωγὴ ὑπερτερεῖ πολὺ τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν δεικνύεις πρὸς τὴν πενθερὰν σου. Δὲν ἀκολούθησας οὔτε πτωχὸς οὔτε πλούσιος νεανίας· ἡ πῆλις ἅπαντα ὁμολογεῖ, ὅτι εἶσαι γυνὴ ἐνάρετος καὶ τιμία. Τῇ ἀληθείᾳ, δὲ δὲν ὑπάρχει κανὲν ἐμπόδιον, χωρὶς νὰ συλλογισθῶ, σὲ λαμβάνω εἰς γυναῖκά μου.» Ταῦτα ἐκινετοῦσεν ὁ Βοῶζ καὶ εἰς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως, οἱ ὅποιοι μετὰ πάντοτε τοῦ λαοῦ ἠγχοῦθησαν αὐτῇ κατὰ εὐτυχίαν εἰπόντες· «Ὁ Κύριος ἄς εὐλογῆσῃ τὴν γυναῖκα τὴν εἰσαρχομένην εἰς τὸν οἶκόν σου, ὡς ἠύλογησε τὴν Ραχὴλ καὶ τὴν Ἀσίαν, τὰς μητέρας τῶν οὐδῶν Ἰσραὴλ. Ἐστὼ ἡ κελὴ Ρουθ πασῶν τῶν ἀρετῶν πρωτότυπον καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δοξασθῆται ἐν Βηθλεὲμ.»

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Βοῶζ ἐνωμείθη τὴν Ρουθ. Ὁ δὲ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῇ ταχέως υἱόν, τὸν ὅποιον ἀνόμασεν Ὁρμῆ. Αἱ γυναῖκες τῆς Βηθλεὲμ, ἔφερον τὸ παιδίον εἰς τὴν Νοεμμείν καὶ τὴν ἠγχοῦθησαν εὐτυχίαν, εἰπούσας· «Ἰδοὺ ὁ υἱὸς τῆς νόμφης σου, ἥτις τόσον σὲ ἀγαπᾷ καὶ σὲ χαροποιεῖ περισσότερο παρ' ἂν εἶχες ἐπὶ τὸν υἱόν σου. Εὐλογητὸς ὁ Κύριος, ὅτι ἔχεις τόσα ἀνθρώπων, ὅστις θέλει σὲ βροθῆσαι καὶ θέλει φροντίσαι περὶ σοῦ εἰς τὸ γῆρας σου.» Ἡ δὲ Νοεμμείν, πλήρης χαρᾶς λαβοῦσα τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἐγένετο τρυφὸς αὐτοῦ.

Ἰδοὺ, προσφιλὲς ἀναγνώσταί, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀγνίζει ποτὲ ἀερόδευτον τὴν τιμιότητα καὶ τὴν εὐκρίθειαν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν χρηστοσύνην. Ὁσαύτως βλέπομεν, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶνε ἡ καλύτερη φερνὴ καὶ προικιδέστρια. Αὕτη καθιστᾷ καὶ τὸ πτωχότερον παιδίον πλεονεχιστικῶν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, παρὰ ἂν ἦτο κειραμηνόμενον μετὰ χρυσίου καὶ τοὺς πολυτιμωτέτους ἀδάμαντας.

(Ἀπάνθισμα τῶν ἱερῶν Γραφῶν.)

ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΒΥΘΩ ΦΡΕΑΤΟΣ

Παράδοξός τις γάμος ἐτελέσθη ἐσχάτως ἐν τινι παρὰ τὸ Βέλγιον καμμένη κόμη. Νεανίας τις ἠρόσθη τῆς μονογονεῖος θυγατρὸς τοῦ δημάρχου καὶ, γνωρίζων οὐ καὶ ἡ νεανὶς ἠγάπα αὐτὸν

περιπαθῶς, ἐξήγησεν αὐτὴν παρὰ τῶν γονέων εἰς γάμον. Ἄλλ' οὕτοι δὲν κατένευσαν, λόγῳ μὲν προφασισθέντων τὴν νεότητά τῆς νεάνιδος, ἔργῳ δὲ, διότι ὁ νέος, εἰ καὶ ἤτο χρηστός, δὲν εἶχεν ἴσην αὐτῇ περιουσίαν.

Μάτην ἢ νέα ἐπεχείρησεν ἐπὶ δύο ἔτη ἵνα πείθῃ τοὺς γονεῖς· μάτην παρεκκλίεσαν, ἔδειθθη... ἐκλαυσεν... ἐνήστευσεν... ἠσθῆνυσε... τὰ πάντα εἰς μάτην. Διότι οὗτοι ἔμεναν ἀκαμπτοι πρὸς πάντα αὐτῆς τὰ τεχνάσματα καὶ τὰς δεήσεις.

Ἐλεος ἢ νεανίς ἀπεπίστευσα, προφασισκομένη ὅτι ἐπορεύετο εἰς ἐπίσκεψιν ἀσθενούσης τινὸς θείας, ἐξῆλθε μόνη τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν νέος τις, φίλος τοῦ ἐραστοῦ τῆς νεανίδος, παρίσταται ἐντρομος καὶ ἀγγέλλει τοῖς γονεῦσι ταύτης κλαίων καὶ δαυρόμενος, ὅτι οἱ δύο ἐρασταί, ἀπεπίστευτες ἔρρηξαν ἑαυτοὺς ἀμείωτοι εἰς τὸ παρὰ τὴν κώμην γνωστὸν βλάυτατον φρέαρ καὶ προσέθηκεν ὅτι εἶδα μὲν αὐτοὺς μακρὸθεν πίπτοντας εἰς τὸ φρέαρ, ἀλλὰ προσδραμιῶν δὲν ἔβασαν ἵνα ἐμποδίσῃ αὐτούς. Ἠλιπίε δὲ ἐτι ἔξω καὶ ἤρχετο ζητήσων βοήθειαν.

Ἠλιπίε λαμβάνει κλίμακας καὶ σχοινία, καὶ πάντες σπεύδουσιν ἀγωνιῶντες πρὸς τὸν τόπον τοῦ ἀτυχήματος. Εὐτυχῶς οἱ δύο ἐρασταί, εἰ καὶ ἦσαν πῶς πληγωμένοι, ἔξω ἐπι-πίπτουντες εἰς τὸ φρέαρ κατεσχέθησαν ὑπὸ τινος σκηνώματος, καὶ ἐκρυβάζον πρὸς τοὺς προσδραμιέντας, ὅτι, ἐὰν οἱ γονεῖς μὴ κατανεύσωσιν εὐθύς τὸν γάμον, ἔβρισαν ἵ' ἀποθάνωσι, πίπτοντες εἰς τὸ πρὸ αὐτῶν ὕδωρ.

Οἱ συγγενεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ ἔλθωσι μετ' αὐτῶν εἰς λόγους, καὶ ὑπέσχοντο ἵνα συγκρατήσωσι τὸν γάμον, ἐπιμελούμενοι μάρτυρας ἅπαντας τοὺς περισσώτας κατοίκους τῆς κώμης. Ἄλλ' οἱ δύο ἐρασταί, φοβούμενοι μὴ, ἐξελθόντες τοῦ φρέατος, φευκισθῶσιν, ἠΐθειον ἵνα ὁ γάμος τελεσθῇ ἐν τῷ φρέατι καὶ εἰσῆθον ἵνα ὁ ἱερεὺς καταβῇ διὰ σχοινίου εἰς αὐτούς. Ἄλλως...

Οἱ γονεῖς ἰδόντες τὴν ἐπιμονὴν αὐτῶν ἔδραμον εἰς τὴν κώμην, παρελθόν τὸν ἱερέα, καὶ τὸ μὲν πεῖθοντες διὰ χρημάτων, τὸ δὲ διακόμενοι κατεβίβαν αὐτὸν ἀφρον, ἀφρον» παρὰ τοὺς δύο ἐρασταί, οἵτινες ἐκάθηγον ἀναμένοντες τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ ἐπὶ τινος σκηνώματος.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ «ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ.»

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Πατέρα λέγεις ἄνθρωπε τὸν Θεόν· Καλῶς λέγεις. Ἔστι γὰρ Πάτερ πάντων. Ἀλλὰ πεῦθε ἐργάζεσθαι ἔργα ἀρέσκοντα τῷ Πατρί σου. Εἰ δὲ κακὰ ποιῆς ἔργα, πρόβηλον ἐπὶ τὸν δίκαιον ἐπικαλῆ πατέρα· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐξερρὸς τῶν κακῶν. Διὸ πεῦθε ἐκρυγεῖν τούτου, ἀρεσται δὲ τῷ ἀγαθῷ Πατρί καὶ ποιητῇ σου. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· Καὶ τὸ γὰρ· οὐκ ἐστιν ἅγιος ὁ Θεός· Ναὶ, ἅγιος· ἄλλα τούτω λέγεις, Ἐν ἡμοῖς ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἔπως ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ καλὰ ἔργα μου καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν μου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Τί γάρ; οὐκ ἐστὶ βασιλεύς ὁ Θεός, ἐτι μέλλει ἐρχεσθαι ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ναί, βασι-

λεύς ἐστι πάντων, ἀλλ' ὡσερ πόλις κυλωθῆσα ὑπὸ ἐχθρῶν ζητεῖ ἐλθεῖν τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐξελεσθαι αὐτήν· οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς, κυλωθέντες ὑπὸ τῶν ἐναντικῶν δυνάμεων καὶ ὑπὸ τῶν ἀμικριῶν ἡμῶν καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ζητούμεν ἐλθεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐξελεσθαι ἡμᾶς. Καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον· ἐπειδὴ ὁ προφῆτης λέγει, Ἐβασίλευσεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, τῷ παρελθόντι χρόνῳ ὡς μέλλοντι χρῆσάμενος, χάρην τούτου κρᾶζομεν. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, Κύριε· τουτέστι, ἐλθέτω ἐφ' ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου. Γεννηθήτω τὸ θέλημα σου ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Λέγει γὰρ οὕτω. Κύριε, ὡσερ ἐγένετο τὸ θέλημά σου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ εἰσὶν ἀγγελοὶ ἅπαντες ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ὁ ὤδωρ καὶ ἀντιοθαύμενος, οὔτε τύπων καὶ τυπώμενος, ἀλλὰ πάντες ἐν εἰρήνῃ βαθεῖα· οὕτω καὶ ἐν ἡμῖν τοῖς ἐπὶ γῆς ἀνθρώποις γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ἵνα πάντα τὰ ἔθνη ἐν ἐκείνῳ στόματι καὶ μῆζ καρδίᾳ δοξάζωμεν τὸν ποιητὴν καὶ Σωτήρα ἡμῶν.

Τὸν ἄφρον ἡμῶν τὸν ἐπιστάτην δὸς ἡμῖν σήμερον. Ἐπιστάτην ἀφρον λαθεῖν αἰτούμεν. Ἄφρων δὲ ψυχῆς λόγος Θεοῦ, καθὼς ἔφη τις τῶν ἀγίων. Ἄνοιγε, τέκνιον, τὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο συχοτέρως μνημονεύειν Θεοῦ κἀλὸν ἢ ἀναπνεῖν. Καὶ ἄφρος ἡμῖν τὰ σφαιλίματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήμεν τοῖς σφαιλίταις ἡμῶν. Λέγει δὲ οὕτω. Καὶ ἄφρος ἡμῖν τὰ χρεῖα ἡμῶν, τουτέστι τὰς ἀμικρίας ἡμῶν καὶ τὰ πικρίατα, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήμεν πᾶσι τοῖς πταίοις καὶ ἀμικρῶσιν· εἰς ἡμᾶς ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἐλευθέρους τε καὶ δούλους, καὶ πᾶσι τοῖς ὑποχείριους ἡμῶν. Ταῦτα λέγων, ἄνθρωπε, ἐὰν οὐ ποιῆς οὕτως, εὐόησον ὅτι φοβερὸν τὸ ἔμπεσεῖν ἡμᾶς εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος· καὶ διορθωσάμενος ἐπίστρεψον πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ Κύριον.

Ἀλλὰ τί σοὶ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ἐὰν ζητήσῃ ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς συνίκατι, ὡς τὸν σίτον, ὡσερ καὶ τοὺς ἀποστόλους εἰσῆτῆσε, καὶ ὡς δὲν ἀπίτευγεν καὶ ὡς τὸ πάλαι Ἰωδ, μὴ διῶς αὐτῷ εἰσοῦσαν κατ' ἡμῶν· ἀλλ' εἰ καὶ πονηρὸς ἄνθρωπος θελήσῃ περᾶσαι ἡμᾶς ἢ ἀδικῆσαι, μὴ διῶς ἡμᾶς εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀλλὰ σλείπασον ἡμᾶς· ἐν τῇ σκέπῃ τῶν περὶ γων σου. Οὐ· σὺ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις. Κύριε, ἐπὶ σὴ ἐστὶν ἡ βασιλεία, μὴ εἴσης ἡμᾶς φοβηθῆναι ἑτέρον βασιλεῖαν, εἴτε δεσποταίαν ἄλλην, εἰ καὶ ἄξιτοι ἔσμεν κολάσεως διὰ τὰς ἀμικρίας ἡμῶν. Σὺ ἡμᾶς, σὴ ὀφείλεις τρόπον τιμώρησον, καὶ μὴ παραδῶς ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἀνθρώπων· ἀλλ' ἔμπεσεῖσθε εἰς χεῖρας σου, ὅτι ὡς ἡ μεγαλωσύνη σου, οὕτω καὶ τὸ ἐλεός σου, Πάτερ παντοκράτορ, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOM. LIX. Σελ. 627.

ΤΟ ΕΛΛΗΝ. ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ
ΚΑΙ Ο ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΟΜΗΡΟΣ.»

Δύο εἰσὶν ἐν Σμύρνῃ νέα ἱδρύματα προσφάτως ἱδρυθέντα καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ὁμογενῶν ἐρεσκόντα· τὸ Ἑλλ. Ὁρφανο-

τροφεῖον καὶ ὁ Φιλεκαπιδευτικὸς Σύλλογος «Ὁμηρος.» Ἀμφότερα ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιδιώκουσιν ἐθνικολογῶν σκοπόν, τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ἐκείνης, ἐφ' ἧς οἱ προφῆται ἅπαντες κρέμονται καὶ οἱ νόμοι, τῆς ἐντολῆς τοῦ «Ἀγάπην τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν.»

Τὸ Ὁρφανοτροφεῖον προτίθεται νὰ καθιερῆ τὰς ἀγαθὰς ἀπὸ τοῦ συρφετοῦ τῶν ἀπροστατευτῶν ὀρφανῶν παιδερῶν καὶ ἀπὸ τούτων κατερραξῆται μέλη τῆς πολιτείας χρηστά· ὁ δὲ Σύλλογος δ.) νὰ συναρρολῆ τὰ τῶν παμπώχων πατέρων τέκνα καὶ νὰ διασῶσῃ αὐτὰ ἰδίᾳ διακέρῃ. ἔπως, ἠθικῶς τε μαρρομένα καὶ δικαιοητικῶς, ἀποδίδωσι καὶ Χριστιανοὶ ἀληθέστεροι καὶ πολιταὶ καλλίτεροι δ.) νὰ παρασκευάζῃ μαθήματα ὠριμμένα διὰ τὸν λαόν· γ.) νὰ ἐκδίδῃ περιδικόν, ἐπὶ πρακτικῷ σκοπῷ καὶ δ.) νὰ τηρήσῃ τὰς μέχρι τούδε ἀγορεύσεις ἐν τῷ καταστήματι.

Τὸ ἄλλοτε Ἀναγνωστήριον ἢ Σμύρνην, περὶ οὗ ἐν σελ. 515 Α'. τόμ. — 99, 125 καὶ 148 Β'. — 250 Γ'. τόμου ἄλλοτε εἶχον ἡμεῖς ἄνθρωπὸν ἦδη ἐγένετο Σύλλογος καὶ ὠνομάσθη τῷ ἄλληγορροιστάτῳ ὀνόματι «Ὁμηρος.» Ὡστε ἡ πόλις Σμύρνη ἀντὶ τοῦ τῶος ἀπλοῦ Ἀναγνωστηρίου κέκτηται τὸν Σύλλογον «Ὁμηρος,» ὅστις διακρυῶσας δι' ἐγκυκλίον, δημοσιουθεῖσας ἐν τῷ ἐγγυρῶν τύπῳ, τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν σου, ἐτέλεσε τὸ πρῶτον τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς 8ης τοῦ μηνὸς τούτου τὰ μέγιστα ἱεροπρατεῖας καὶ ἐλληρικῶς, δὲ ἀπαγγελοῦντων λόγων — τοῦ μὲν παρὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ ἱεροκρυκῶς κ. Π. Δανηλίδου ἐν τῷ ἱερῷ κατ' τῆς ἀγ. Φωτεινῆς, ἐνθα καὶ ἀρχιερατικῆ ἐγένετο λειτουργία ὑπὲρ υγιείας τῶν ζώντων καὶ ἀνακύτωσας τῶν ψυχῶν τῶν κεκαμμένων μελῶν τοῦ Σμύρνητος — καὶ μετὰ φῶδης παρὰ τῆς Διευθυντρίας τοῦ Μεγ. τῆς Ἀγ. Φωτεινῆς κερθεναγωγεῖον κυρίας Σαποῦς Ασωνιάδος.

Ἀμφότερα τὰ ἐν τῷ καταστήματι ἀπαγγελοῦντα ἐθνικολογῶς παρὰ τῷ πολυπληθοῦς καὶ ἐλλεικτοῦ συνία ἀκρατηρίου ἐχειροκροτήθησαν. Ἀλλὰ μετὰ θλίψεως κερθηροῦμεν ἐτι ἐνθ' ἡ ἀπαγγελοῦσα φῶδ' ἠκτινοδόλει ἐν μέσῳ τῷ τε χριστιανισμῷ καὶ Ἑλλητισμῷ, ἀπ' ἐναντίας ὁ πρὸ αὐτῆς ἀπαγγελοῦσας λόγος ἤτο ἀυτόχρημα μονώτατα Ἑλλητικῶς. Ἐν ἀγορεύσασα καὶ ἀγαπῶμεν καὶ ὑποληπτόμεθα διὰ τε τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐν τούτοις θλιθάμεθα κερμιόντας βλέποντες πρὸς τὴν ἀληθειαν ἐπ' ἀκριβῆς ἐκείνου, παρ' ὧν οἱ πολλοὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀληθείας κερθηροῦσιν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τῷ σκοπῷ πορευόμενοι ἀνέμενον παρὰ τῶν Ὁμηρῶν καὶ τῶν Πλατώων τὸ φῶς, ἀλλ' ἡμεῖς — οἱ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἰδόντες καὶ οἱ τὸ ἐπουράνιον πνεῦμα λαθόντες καὶ οἱ τὴν ἀληθῆ πίστιν εὑρόντες καὶ οἱ τὴν ἀδικίαν τριθῶα προκυνουῦτες — μόνον ὡς ἔργα καλὰ τῶν προγόνων ἡμῶν τὰ συγγράμματα ταῦτα θανάμεθα νὰ θυμαζώμεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ παρ' αὐτῶν τὴν μάρτυσιν ἡμῶν ἀλλ' οὕτε τὴν ἠθικοποίησιν ν' ἀναμένωμεν, οὐχὶ διότι ὁ κώδης, τὸν ὁποῖον τὸ ὄμα τοῦ Γολγοθα διὰ τοῦ Θεοῦ του ἀίματος ἐπεσφράγισεν, ἵσταται ὡς γίγας ἀπέναντι ὡς νεύσικου δλης τῆς θούρης λεγομένης σφίρας. Ἄν ὁ φίλος Πρωτόδικος ἐλάμεισε τοσκούτῃν πρὸς τὴν Γραφὴν ἀγάπην ὅσην πρὸς τὰ ποιήματα

τοῦ Ὁμηροῦ ὁ Ἀλέξανδρος, βέβαια δὲν θὰ ὠμίλει μὲν μετὰ τοσοῦτου ὑπὲρ τοῦ Ὁμηροῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐτήρει δὲ τοσκούτῃν νεκρικήν ἀπὸ τῆς πρῶτης μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ λόγου τοῦ λέξεως σωτηρίαν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν ρίζικὸν ἀναμρορρωτὴν ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν θέλωμεν ἐνταῦθα οὔτε ἀνάκισιν τοῦ λόγου ἐκείνου νὰ κερμιῶμεν ἀλλ' οὔτε τὰ χωρία του ἐκείνα ν' ἀνακέρωμεν, ἄτινα τὴν Ὀλίψην ἡμῶν προκαῖλεσαν, καθὼτι ὁ λόγος οὔτος ἐτυπῶθη ἐν τῇ «Προδῶ» τῆς 17ης τοῦ μηνὸς τοῦτου. Μόνον ἐπὶ παραδείγματι θανάμεθα ν' ἀνακέρωμεν τὸ «Ἠ ποιήσας διὰ τοῦ Θεοῦ αὐτῆς στέματος δίδασκαί τὴν αὐταπάρησιν — προτρέπει ἡμᾶς νὰ ἐχωμεν πεποιθῆσιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τότε ευκόλως εἰσκακούμεθα ὑπ' αὐτοῦ — μετὰ νοθευεῖ νὰ ἡμεῶς συμπαιθεῖς πρὸς τοὺς δυστυχῆς κτλ.» Περθηροῦμεν ταῦτα ὅλα ὡς ἀληθέστατα, ἐλλοπιροῦμεν καὶ καθοιουθεῖσμεν τὸν φίλον κύριον Πρωτόδικον ἵνα θουσίασῃ ὀλιγίστας ἔρας καί, λαθῶν ἀνὰ χεῖρας τὸν Α'. τόμον τοῦ συγγράμματος «Φιλοσοφικὰ μελέται περὶ χριστιανισμοῦ,» ἀναγνώση ἐπισταμένης τὸ Α'. κεφαλ. τοῦ Β'. βιβλίου, τὸ ἐπιγεγραμμενον «Καθολικὰ παραδόσεις» ὡς καὶ τὴν 7908 σελ. τῆς ἀγ. ἀγ. Ἀσθῆ τῆς Ἀνατολῆς.» Μήπως ἐν τῇ Γραφῇ δὲν ἀναγινώσκουμεν αὐτοὺς θέλει ὀπισσω μου ἐλθεῖν (= γενέσθαι τέλειος, ευθαλίμου), ἀκερησιόσω ἑαυτὸν καὶ ἀρετῶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀλοουθῆτω με· — ἔλπιε ἐπὶ Κύριον καὶ αὐτός σε διαθρήσει· κρυῶτε καὶ ἀνοιγῆσεται ἡμῖν· αἰτεῖτε καὶ θουθήσεται, ὁ ἀν ποιήσῃ ἐνὶ τούτοις τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ὀλιγίστων ἕμοι ἐποιήσατε;» Καὶ πλείστα τοιαῦτα, ὧν βρῶται ἤτε Παλ. καὶ Κ. Διαθῆκη. Τελειῶμεν μόνον τὰς ὀλιγὰς ἡμῶν ταύτας κερθηροῦσας, λέγοντες ὅτι ὁ χρυσός τὴν γλῶτταν Ἰωάννης ἀποκαλεῖ τὴν Γραφὴν «παντὸς ἀγαθοῦ ταμείον» — ὅτι ὁ διδασκῶς Ἀγγλας φιλόσοφος Ἰωάννης Λώκκιος, ὁ καὶ εἰς πολλὰ πολιτικὰ ἀξιῶματα ὕψωθείς, λέγει ἂν αὐτογράφος τῆς Βίβλου εἶνε ὁ Θεὸς, σωτηρία τὸ τέλος τῆς καὶ ἀληθεῖς ἀμικτος με σπῆμα τὰ περιεχόμενά τῆς» — ἐτι πολλοὶ κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς τῶν στιγμῶς εἰσέρρασαν τὴν ὀλιπν των ἐτι ἡμέλησαν τὸ βιβλίον τοῦτο, οὐδέεσ ὅμως μετενόησε ποτὲ τὴν ὡραν αὐτῆν διότι τὸ ἐσπούδασαν — ἐτι ὁ Ρουσσὸ ἔλεγε «Δὲν ἠξέρῶ διὰ τί θέλουν νὰ ἀποδώσων εἰς τὴν πρόδον τῆς φιλοσοφίας τὴν ὡραὶν ἠθικῆν τῶν βιβλίων μας· ἡ ἠθικῆ αὐτῆ, ἐν τοῦ εὐαγγελίου ἐξαχθείσα, ἦτο χριστιανική πρὸ τοῦ νὰ ἦνε φιλοσοφική» (Ἐπιστολαὶ ἐκ τοῦ ἔρους 3) — ἐτι ὁ αὐτὸς Ρουσσὸ ἀλλαγῶ λέγει «Μόνον τὸ εὐαγγέλιον εἶνε ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν πάντοτε βέβαιον, πάντοτε ἀληθές, μοναδικὸν πάντοτε καὶ πάντοτε ὅμοιον ἑαυτῷ... Ἠδικάνοια μᾶς λέγει ὅτι ἀμαζεί εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀλοουθῶσι τὰ ἐντάλλματα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐτι ἡ εὔρεσις αὐτῶν ἦτο ἀνωτέρα τῶν θυνάμεων των» (ἐπιστ. ἐκ τοῦ ἔρους σελ. 39, 86, 87 Παρισ. 1793). Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἤθυναμεθα ἐνταῦθα νὰ ἀνακέρωμεν, ἀλλ' ἄς μεταβῶμεν εἰς τὸ Ἑλλ. Ὁρφανοτροφεῖον.

Τὸ φιλοανθρωπικὸν τοῦτο ἱδρυμα, ὁ δικαιοῦται πρὸ παντὸς ἀλοου νὰ ἐφελευθῇ τὴν συμπάθειαν τῶν ὁμογενῶν, ὡς καὶ ἄλλοτε πολλῶτας εἰπομεν καὶ ὡς τὰ πράγματα αὐτὰ δικαιοῦτως κερθηροῦσιν, ἐξέβωκε κατ' αὐτὰς γραμματικῆ λαχίτου, δι ὡν ἐπιμαλέεται τὴν συνδρομὴν τῶν κερθηροῦσων.

Οἱ ἀγορασταὶ τῶν λαχείων τούτων οὐδὲν θυσιάζουσιν εἰμὴ τὸ εὐτελέστατον πρὸς τὸ ἑνὸς γρ. καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα· ἀλλ' ἀπέναντι τῆς ἐλοχίστης ταύτης θυσίας ἐκτὸς τῆς βεβαιωτέρας ἠθικῆς ἀφελείας τοῦ ὅτι συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐδραιωθῇ ἀξιδόλογος ὑπὲρ τοῦ Ὁρφανοτροφείου πόρος ἔχουσι· νὰ ἐλλείψωσι πάντοτε καὶ τὴν ὕλικήν ἀφελείαν οὐχὶ μικροῦ λόγου ἀξίων ποσοτήτων, διότι κατὰ τὴν ἐκκώβουσι, ἥτις ἀνυπερθέτως γενήσεται τὴν 31 Μαρτίου προσεχοῦς ἔτους 1873, θὰ κερδήσωσιν οὕτω ἀριθμοὶ

Ο Α΄.	γρ.	15,000
Ο Β΄.	»	8,000
Ο Γ΄.	»	5,000
Ο Δ΄.	»	4,000
Ο Ε΄.	»	3,000
Ο ΣΤ΄.	»	2,000
Ο Ζ΄.	»	2,000
Ο Η΄.	»	1,000

Ἡ τιμὴ ἐκάστου γραμμακίου εἶνε μόνον γρ. 26, τὰ ὅποια δύνανται ὁ ἀγοραστὴς ἢ ἀπαξ νὰ δώσει ἢ ἐκ διαλειμμάτων, ἀνά ἓν γρ. καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα.

Τὸ πρᾶγμα οὕτε ἐπικίνδυνον γρήξει οὕτε προτροπῆς. Ἀναγγελλομεν μόνον τοῖς ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φίλοις τοῦ Μέντορος συνδρομηταῖς ὅτι δύνανται διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀξιοτήτων αὐτοῦ ἐπιτακτιῶν ν' ἀποταθῶσι πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ περιοδικοῦ τούτου καὶ ἀγοράσωσι ὅσα θέλωσι τοιαῦτα γραμμακία.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Ἦν νέος Βενδέρης ἦτον εὐσεβὴς ἀλλὰ πᾶμπωχος γυνή. Ἐν τῇ μέσῃ ὄμῳ καὶ τῆς μεγίστης αὐτῆς ἀνεχθείας εἶχε πάντοτε ἐλπιδὰς καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεόν. Νύκτα τινὰ ψυχρὰν τοῦ φθινοπώρου, ὅτε ἡ ὥρα ἦτον ἀρκετὰ προκεχωρημένη, δύο ἀγροῖκοι νέοι διήρχοντο πρὸς τὴν καλύβην αὐτῆς, διεθυνημένοι εἰς τὴν κατοικίαν των. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἐκράτει ὑπὸ τὴν μαχαλὴν ψωμίαν τινὰ τὰ ὅποια ἀπὸ τοῦ ἀρτοποιεῖον τοῦ χωρίου εἶχεν ἀγοράσει. Φίλος ἀμυδρόν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς μητρὸς Βενδέρης. Ο αἷς τῶν νέων, ὁ κρατῶν τὰ ψωμίαν, εἶπε πρὸς τὸν σύντροφον αὐτοῦ. « Ἄς ἀστειευθῶμεν μὲ τὴν γράϊον. » « Ἄς ἀστειευθῶμεν » εἶπε καὶ ὁ ἄλλος. Ἐπλησίαν λοιπὸν εἰς τὴν καλύβην καὶ, κυτᾶζαντες διὰ τοῦ παραθύρου, εἶδον τὴν γράϊον γονατισμένην πλησίον τοῦ μέρους, ἔπου ὀλίγοι ἀνθρώποις ἔκειον ἐντὸς τῆς στάκτης. Ἦ γράϊα προσήχετε. Προσηλώσαντες τὴν προσοχὴν των ἤκουσαν αὐτὴν θερμῶς παρακαλοῦσαν δι' αὐτοὺς. Ἦ προσὴ ὀλιγοῦ διόλου ἀπ' αὐτῆς ἔλειπε. Πρὸς ἐπίμετρον τοῦ ἀστεϊσμοῦ των εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ ἔχων τὰ ψωμίαν, ἀνέδη σιγαλὰ ἐπὶ τῆς χαμηλῆς στέγης τῆς καλύβης καὶ διὰ τοῦ κεννοδόχου ἀφῆκε τὰ ψωμίαν, τὸ ἔν μετὰ τὸ ἄλλο, νὰ πέσωσιν. Ἄμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκύλισαν, προσέλικυσαν τὰ βλέμματα τῆς γράϊας, ἥτις ἐξ ὄλης καρδίας ἀνέκραξεν « Εὐχαριστῶ τὸν Κύριον, εὐλογοῦ τὸν Κύριον διὰ τὴν ἀγαθότητά του. » « Ἄλλ' ὁ Κύριος δὲν τὰ ἔστειλεν » εἶπε φωνή τις κατερχομένη ἐκ τοῦ κεννοδόχου. « Ναι, » εἶπεν ἡ γράϊα ἀφῆθως, « ὁ Κύριος τὰ ἔπεμψεν, ἀλλ' ὁ διάβολος τὰ ἔφερε. »

Συμπέρασμα. Ὁ Κύριος καὶ τοὺς κακοὺς μεταχειρίζεται πρὸς ἐντέλεσιν σκοπῶν ἀγαθῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΔΟΡΑΣ ΙΣΤΡΙΑΔΟΣ

πρὸς
ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ.

Κυρίαί,

Ἀσμενέστατα παραδέχομαι τὸν τίτλον τῆς ἐπιτίμου ἀντιπροέδρου, τὸν ὅποιον εὐηρεστήθητε νὰ μοι ἀπονεμίητε.

Θὰ ἤμμι εὐτυχῆς τῷ ὄντι συντελοῦσα πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν ἔργου, τοῦ ὅποιου συναισθάνομαι ὅλην τὴν σπουδαιότητα. Ἐνοήσατε κατὰ βάθος ὅτι ὁ πολιτισμὸς κοινωνίας τινὸς εἶνε στενότερα συνδεαμένος μὲ τὴν θιασοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φύλου ἡμῶν. Ἐν ταῖς μακρᾶς μου περιηγήσει μυστικῆς ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ σημειώσω τὴν ἀληθῆς εὐκταὴν κατάστασιν τῶν χωρῶν, ἐνθα αἱ γυναῖκες διατελοῦσιν εἰσὶ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ ἐν ἀλλοκότῳ ἀπαθείᾳ, εἰς ἐύλους ὑπέκουσαι παραδόσεις, ἐνῶ τὰ μάλιστα ἐξελπύγην διὰ τὴν μεγίστην ἐπιτροπήν, τὴν ὅποιαν ἐξακεί ἡ ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῶν κρατῶν, τῶν ὅποιων τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ εὐδαιμονία δτημέραι αὐξάνουσιν.

Εἶθε εὐτυχεῖς, κυρίαί, μὴ δειλιῶσαι ἀπέναντι τῶν προλήψεων, αἵτινες ἀλλαγῶ φαίνονται καταδικάζουσαι τὴν γυναῖκα εἰς αἰωνίαν νηπιότητα. Τὰ ἀρχαιότερα μνημεῖα τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐπλήρωσε διὰ τῆς δόξης αὐτοῦ τοσοῦτους αἰῶνας τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δεικνύουσιν ὅτι ἡ εὐρυτία τῆς γυναικῆς ἐξεδηλώθη ἀπ' ἀρχῆς μετὰ τοσαύτης λαμπρείας, ὥστε εὐδαμῶ ἀλλοθὶ αὕτη κατέσχε θέσιν τοσοῦτον ὑψηλήν. Ἄρα εἴ ν' ἀναφέρωμεν τὰς Σαπφούς, τὰς Ἥρινας τῆς Λέσβου, τὰς Τελεσίλλας τοῦ Ἄργους, τὰς Κορίνας τῆς Τανάγρας, τὰς Μύρτικας τῆς Βοιωτίας, τὰς Πραξιλλας τῆς Σικυῶνος, τὰς Ἀνύτας τῆς Τεγέας, τὰς Νουσιδάς τῶν Λοκρῶν, τὰς Μαιρούς τοῦ Βυζαντίου, τὰς Ἰπκτίας τῆς Ἀλεξανδρείας. Δικαίως σεμνυνόμεναι ἐπὶ τῷ ἀληθῶς ἐξαιρετικῷ τούτῳ παρελλόντι, δύνασθε ἠκραλέως ν' ἀτενίσγητε πρὸς τὸ μέλλον μετὰ πλήρους πεποιθήσεως.

Συγχάρις ὑμῖν εὐλοκρινῶς, κυρίαί, διότι προὔτιμήσατε τὴν πρακτικὴν βελτίωσιν ἢ τοὺς μακροὺς λόγους, ἐν οἷς τοσοῦτον ἐντέρονται ἀλλαγῶ. Μετὰ τὸ τῶν τοσαύτων εἰδῶν τῆς δουλείας, δι' ἣν τοσοῦτον παραπονοῦνται οἱ ἀνθρώποι, ἐν γένει ἐλισημονήθη ὅτι ὁ μᾶλλον βαρὺς καὶ ὁ μᾶλλον αἰσχροὺς ζυγὸς εἶνε ὁ τῆς ἀμαθείας καὶ ὀκνηρίας. Ὅταν τις ἠξέυρη νὰ διδάσκηται καὶ νὰ ἐργάζηται, λαμβάνει ὀλίγον ἢ βραδίον τὸν ἐκθρόνον, τὸν ὅποιον εὐδαμῶ κοινωνία θὰ ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ ν' ἀρνηθῇ εἰς τὴν ἐνεργητικότητά καὶ τὴν ἀξίαν.

ΔΟΡΑ ΙΣΤΡΙΑΣ.